

บทที่ 4

แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาแห่งคดี

เมื่อกรณีพิพาทเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำมาฟ้องคดีต่อศาลปกครอง และเป็นคดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งของศาลปกครอง รวมทั้งการฟ้องคดีเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการฟ้องคดีแล้ว ศาลปกครองก็จะมีคำสั่งให้รับคำฟ้องไว้พิจารณา เพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาตามรูปคดีต่อไป จนกระทั่งมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี ซึ่งในบทนี้ ผู้ศึกษาได้สืบค้นแนวคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดในคดีพิพาทเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของ ศาลปกครองสูงสุดในประเด็นเนื้อหาของคดี และคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลในข้อพิพาทเกี่ยวกับคดีสิ่งแวดล้อม

คดีพิพาทตามแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

1. คดีพิพาทตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

1.1 คำสั่งอนุญาตให้ประทานบัตรเหมืองแร่หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมเคมีและโคลิมิติกส์ไลม์สโตน ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม) มีคำสั่งอนุญาตให้ประทานบัตรเหมืองแร่หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมเคมีและโคลิมิติกส์ไลม์สโตนแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 (ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภัคดีแผ่นดินขอนแก่น) ในบริเวณใกล้เคียงกับบริเวณที่ผู้ฟ้องคดีและราษฎรบ้านวังผาดำอยู่อาศัย โดยคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำลายแหล่งต้นน้ำลำธาร พื้นที่ป่าชุมชน และก่อให้เกิดมลพิษทางเสียง อากาศ น้ำ ซึ่งเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาล ขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนประทานบัตรดังกล่าว และให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามร่วมกันหรือแทนกันปรับปรุงพื้นที่ภูผาดำให้อยู่ในสภาพคงเดิม ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การขอประทานบัตรเหมืองแร่หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมเคมีและโคลิมิติกส์ไลม์สโตนได้มีการปิดประกาศการขอประทานบัตรให้

ผู้เกี่ยวข้องทราบ และการทำเหมืองหินตามคำขอประทานบัตรได้มีการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 การดำเนินการตามคำขอประทานบัตรดังกล่าวจึงชอบด้วยกฎหมาย และแม้ว่าแผนผังหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการขอประทานบัตรจะไม่ตรงกับความเป็นจริงไปบ้าง ก็เป็นเพียงรายละเอียดที่อาจแก้ไขได้ ส่วนที่ว่าปัญหาการระเบิดหินจะสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ราษฎรในหมู่บ้านหรือไม่ จากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรธรณีซึ่งทำการสำรวจในเขตหมู่บ้านพบค่าปริมาณฝุ่นละออง ระดับความดังของเสียงไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ประกอบกับพื้นที่ที่จะอนุญาตไม่ได้เป็นแหล่งต้นน้ำ ดังนั้น การอนุญาตตามคำขอให้ประทานบัตรเหมืองหินจึงไม่มีเหตุเพียงพอที่ศาลจะเพิกถอนประทานบัตรดังกล่าว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.184/2550)

1.2 คำสั่งอนุญาตดัดแปลงอาคารโดยการติดตั้งถังเก็บก๊าซหุงต้ม (LPG) เพิ่มในเขตที่ดินที่ต้องห้ามมิให้ใช้ประโยชน์เพื่อกิจการตามที่ผู้ฟ้องคดีร้องขอ ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ประกอบกิจการบรรจุก๊าซหุงต้ม (LPG) ได้ยื่นคำขออนุญาต เพื่อขอเพิ่มถังเก็บและจ่ายก๊าซเพิ่มจากเดิมอีกจำนวน 6 ถัง และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 (คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522) มีหนังสือลงวันที่ 15 ตุลาคม 2546 แจ้งคำสั่งไม่อนุญาตเนื่องจากขัดกับข้อห้ามการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ยกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาล ขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งไม่อนุญาตของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อสถานที่ตั้งโรงงานของผู้ฟ้องคดีอยู่ในเขตที่ดินบริเวณหมายเลข 8.21 ตามเขตผังเมืองรวมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม ต้องห้ามมิให้ใช้ที่ดินดังกล่าวเพื่อกิจการโรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่เฉพาะกิจการบรรจุก๊าซเดิมที่ได้ประกอบกิจการตามที่ได้รับอนุญาตในที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎหมายกระทรวง ตามมาตรา 27 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ดังนั้น เมื่อที่ดินบริเวณที่ผู้ฟ้องคดีขอดัดแปลงอาคารติดตั้งถังบรรจุก๊าซเพิ่มขึ้นเป็นที่ดินที่ต้องห้ามมิให้ใช้ประโยชน์เพื่อกิจการตามที่ผู้ฟ้องคดีร้องขอ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 จึงต้องอยู่ในภาวะต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าว คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 จึงชอบด้วยกฎหมาย และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีก็ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.133/2551)

1.3 ออกใบอนุญาตสำหรับสถานีสูบน้ำดิบเป็นโรงงานประกอบกิจการ

เกี่ยวกับน้ำดื่ม ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดี (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) ออกใบอนุญาตประกอบกิจการให้แก่บริษัท ประปาปทุมธานี จำกัด โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากการประกอบกิจการของบริษัท ประปาปทุมธานี จำกัด เป็นโรงงานจำพวกที่ 3 ลำดับที่ 20 (1) โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับน้ำดื่ม และลำดับที่ 90 โรงงานจัดหาน้ำ ทำน้ำให้บริสุทธ์ หรือจำหน่ายน้ำไปยังอาคารหรือโรงงานอุตสาหกรรม แต่ผู้ถูกฟ้องคดีออกใบอนุญาตเฉพาะโรงงานลำดับที่ 90 เพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้ออกใบอนุญาตให้ส่วนการผลิตน้ำประปา และบริษัท ประปาปทุมธานี จำกัด ไม่ได้ถอยร่นสิ่งปลูกสร้างจากแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะ 100 เมตร ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้อง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ที่ออกใบอนุญาตดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อพิจารณาสภาพของการประกอบกิจการผลิตน้ำประปาของบริษัท ประปา ปทุมธานี จำกัด ซึ่งประกอบด้วยโรงงานผลิตน้ำประปาและระบบส่งน้ำประปา โดยกระบวนการผลิตมีลักษณะที่ต่อเนื่องเป็นกระบวนการเดียวกัน จึงเป็นการประกอบกิจการผลิตน้ำประปาประเภทโรงงานจัดหาน้ำ ทำน้ำให้บริสุทธ์ หรือจำหน่ายน้ำไปยังอาคารหรือโรงงานอุตสาหกรรม ตามลำดับที่ 90 ของบัญชีท้ายกฎกระทรวง (พ.ศ.2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 การที่ผู้ถูกฟ้องคดีออกใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานให้แก่บริษัท ประปาปทุมธานี จำกัด เป็นโรงงานจำพวกที่ 3 ลำดับที่ 90 เพียงประเภทเดียว จึงชอบด้วยกฎหมาย ทั้งข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้บริเวณพิพาทเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 การประกอบกิจการของบริษัท ประปาปทุมธานี จำกัด จึงไม่จำเป็นต้องถอยร่นให้ห่างจากแม่น้ำเจ้าพระยาภายในระยะ 100 เมตร ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานที่ผู้ถูกฟ้องคดีออกให้แก่บริษัท ประปาปทุมธานี จำกัด จึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 513/2551)

1.4 การก่อสร้างโครงการชลประทานน้ำเค็มบ้านบ่อคณที่มีผลกระทบ

อย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า การดำเนินการก่อสร้างคลองส่งน้ำดีตามโครงการชลประทานน้ำเค็มบ้านบ่อคณติของผู้ถูกฟ้องคดี (กรมประมง) โดยการถมคลองถนนเขต เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากการก่อสร้างทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถใช้ประโยชน์จากคลองถนนเขตได้ และการก่อสร้างยังส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งทะเลหรือทำการประมง และการใช้สัญจรทางน้ำ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้อง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีปรับสภาพคลองถนนเขตให้เหมือนเดิม ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การก่อสร้างโครงการชลประทานน้ำเค็มบ้านบ่อคณติของผู้ถูกฟ้องคดี ยังไม่อาจถือได้ว่ามีผลกระทบอย่างรุนแรง

ต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่นใดของบุคคลในตำบลเกาะเพชร อำเภอหัวไทร และตำบลขนานนก อำเภอปากพนัง ถึงขนาดที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องทำการศึกษาและประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในตำบลดังกล่าว อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีได้ให้บุคคลในชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิได้รับข้อมูลคำชี้แจงและเหตุผลก่อนการดำเนินโครงการและให้มีสิทธิแสดงความคิดเห็นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สมควรแก่กรณี การก่อสร้างโครงการชลประทานน้ำเค็มบ้านบ่อคณทิของผู้ถูกฟ้องคดี จึงไม่เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยมาตรา 46 มาตรา 56 หรือมาตรา 59 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แต่การที่ผู้ถูกฟ้องคดีถมคลองถนนเขตเพื่อสร้างคลองส่งในโครงการนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ.2543 ซึ่งเป็นการกระทำโดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ดี ความไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ด้วยการดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนดในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ดังนั้น จึงยังไม่ควรพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีรื้อถอนคลองส่งน้ำดีที่พิพาทในทันที เนื่องจากจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะมากกว่าประโยชน์ของผู้ฟ้องคดี จึงพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีไปดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ.2543 ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มิคำพิพากษา หากไม่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยก็ให้ดำเนินการรื้อถอนคลองส่งน้ำโครงการชลประทานน้ำเค็มบ้านบ่อคณทิภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความแจ้งการไม่อนุมัติของกระทรวงมหาดไทย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 344/2550)

1.5 กรณีฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองพิจารณาแก้ไขข้อความในมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้ฟ้องคดี (บริษัท นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย จำกัด) ฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้ร่วมกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ 9 (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย) จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย ในท้องที่ตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง และตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เนื้อที่พื้นที่โครงการรวม 2,454 ไร่เศษ ผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีที่ 9 ได้ทำสัญญาร่วมดำเนินงานโครงการนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย ฉบับลงวันที่ 4 มกราคม 2544 ในการดำเนินการโครงการดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ผู้ฟ้องคดีได้มอบหมายให้บริษัท คอนซัลแตนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด (COT) เป็นผู้จัดทำรายงาน และยื่นรายงานดังกล่าวต่อ

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ถึงที่ 8 พิจารณารายงานแล้วมีมติเห็นชอบรายงานดังกล่าว ต่อมาผู้ฟ้องคดีขอแก้ไขข้อความในมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม ข้อ 4.3 เรื่อง การระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วม โดยขอแก้ไขระยะถอยร่นจากพื้นที่ริมคลองสองจาก 100 เมตร เป็น 50 เมตร และคลองบางกระพูน ระยะ 40 เมตร เท่าเดิม และขอให้ตัดข้อความว่าโครงการจะไม่นำมาจัดสรรและขายให้กับโรงงาน ฯลฯ และข้อ 5.3 เรื่อง คุณภาพ โดยบริเวณริมรั้วนิคมอุตสาหกรรมเอเชียที่เป็นพื้นที่ส่วนกลาง โครงการต้องจัดให้มีแนวกันชน (Buffer Zone) ให้แก่พื้นที่ด้านใต้ความกว้างจาก 70 เมตร เป็น 10 เมตร

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ถึงที่ 8 พิจารณาการขอแก้ไขของผู้ฟ้องคดีแล้วมีมติไม่เห็นชอบกับการขอเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ถึงที่ 8 พิจารณาแล้วมีมติไม่เห็นชอบกับอุทธรณ์ จึงนำคดีมาฟ้อง ขอให้ศาลมีคำพิพากษา ดังนี้ 1. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 8 ยกเลิกมาตรการตามตารางที่ 5.2 – 2 หัวข้อ 4.3 คือ พื้นที่ริมคลองสองและคลองบางกระพูนตลอดสองฝั่งโครงการจะไม่นำมาจัดสรรและขายให้กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรม โดยมีระยะถอยร่นจากคลองสองไม่น้อยกว่า 100 เมตร และระยะถอยร่นจากคลองบางกระพูนไม่น้อยกว่า 40 เมตร 2. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 8 ตัดคำว่า ที่เป็นพื้นที่ส่วนกลางในตารางที่ 5.2 – 2 หัวข้อ 5.3 3. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 8 ปรับปรุงแนวกันชนด้านทิศตะวันตกในถ้อยคำตามตารางที่ 5.2 – 2 หัวข้อ 5.3 บริเวณริมคลองน้ำตก (คลองสอง) ให้เป็นไปตามร่างกฎกระทรวงฯ ข้อ 10 วรรคสอง และ 4. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งเก้าร่วมกันชดเชยค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ย ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ถึงที่ 8 ซึ่งได้พิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย ซึ่งจัดทำโดยบริษัท COT แล้วจึงมีมติเห็นชอบรายงานดังกล่าว กรณีจึงถือได้ว่าเป็นรายงานที่จัดทำขึ้นโดยชอบตามกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำหรับการที่ผู้ฟ้องคดีขอแก้ไขข้อความในมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ฟ้องคดีนั้น เมื่อพิจารณาเหตุผลของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ถึงที่ 8 ที่ไม่ให้ความเห็นชอบ โดยได้พิจารณาความเหมาะสมของที่ตั้งกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมเป้าหมายหลักเป็นปิโตรเลียมเคมี ขี้กลางและขี้ปลาย และระยะห่างจากชุมชนเพื่อประโยชน์ด้านป้องกันอันตรายและด้านสุนทรียภาพ ส่วนพื้นที่สีเขียวและแนวกันชนของโครงการซึ่งประกอบด้วยรางระบายน้ำ แนวกันถนนและท่อรวมน้ำเสีย เป็นสาธารณูปโภคและสาธารณูปการของโครงการเพื่อป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 9 และผู้ฟ้องคดีต้องดูแลและบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี ดังนั้น การระบุว่าเป็นพื้นที่ส่วนกลางและกำหนดให้โครงการไม่นำมาจัดสรรและขายให้โรงงาน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ให้พื้นที่สีเขียวและแนวกันชนเป็นทรัพย์สินส่วนกลางห้ามขาย

จึงเป็นเหตุผลที่เกี่ยวกับสาระสำคัญของมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ส่วนข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีเกี่ยวกับร่างกฎกระทรวงให้ใช้ผังเมืองรวมฯ นั้น เห็นว่า การที่ที่ประชุมครั้งที่ 5/2544 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2544 ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ถึงที่ 8 มีมติเห็นชอบมาตรการที่ผู้ฟ้องคดีเสนอให้ถอยร่นจากแนวคลองสองไม่น้อยกว่า 100 เมตร ไม่ขัดต่อข้อกำหนดในกฎกระทรวงดังกล่าวแต่อย่างใด และแม้การกำหนดระยะไม่น้อยกว่า 100 เมตร จะส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้ฟ้องคดี แต่การที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าตนได้ตัดลอกข้อความการกำหนดระยะถอยร่นจากริมคลองสองและคลองบางกระพูนตามร่างข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) เฉพาะบริเวณคำร้องอำเภอบ้านฉางในผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชนจังหวัดระยอง ที่กรมการผังเมืองจะเสนอต่อคณะกรรมการผังเมืองพิจารณา โดยตามร่างข้อกำหนดดังกล่าวได้ระบุชัดเจนว่า ส่วนการก่อสร้างอาคารในบริเวณที่ติดกับริมคลองน้ำตก (คลองสอง) ให้มีระยะถอยร่นแนวปลูกสร้างอาคารห่างจากแนวคลองตามสภาพธรรมชาติไม่น้อยกว่า 100 เมตร โดยในระยะ 50 เมตรแรก ห้ามก่อสร้างอาคารทุกชนิด สำหรับระยะที่เกินกว่า 50 เมตร จนถึง 100 เมตร สามารถปลูกสร้างอาคารเพื่อกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการอุตสาหกรรมได้ ซึ่งข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. 2546 ข้อ 10 ที่กำหนดว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินริมคลองสองให้มีที่ว่างตามแนวนานริมฝั่งคลองสองไม่น้อยกว่า 50 เมตร มาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าว จึงไม่ขัดกับแนวทางตามกฎกระทรวงที่ผู้ฟ้องคดีอ้าง ส่วนการที่ผู้ฟ้องคดีอ้างความผิดพลาดของบริษัท COT เป็นเพียงการอ้างเพื่อให้สอดคล้องกับร่างกฎกระทรวงให้ใช้ผังเมืองรวมฯ เท่านั้น สำหรับกรณีที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าการห้ามไม่ให้พื้นที่ดินที่อยู่ในระยะถอยร่นจากคลองสองไม่น้อยกว่า 100 เมตร และจากคลองบางกระพูนไม่น้อยกว่า 40 เมตร ไปจัดสรรและขายให้กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนั้น ไม่เกี่ยวกับมาตรการเรื่องระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วมและเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่มีเหตุผล เห็นว่าที่ดินของนิคมอุตสาหกรรมเอเชียที่อยู่ในระยะถอยร่นจากคลองสองไม่น้อยกว่า 100 เมตร และจากคลองบางกระพูนไม่น้อยกว่า 40 เมตร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่รับน้ำหลากของคลองสองและคลองบางกระพูน จึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วมของพื้นที่ทั้งระบบ โดยจะทำให้การระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วมทั้งภายในโครงการนิคมอุตสาหกรรมเอเชียและกรณีน้ำหลากที่ล้นออกจากฝั่งของคลองทั้งสองไปลงสู่ทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเพื่อให้การดำเนินมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมบรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น การมีมาตรการห้ามขายที่ดินของนิคม

อุตสาหกรรมเอเชียที่อยู่ในระยะถอยร่นจากริมคลองสองไม่น้อยกว่า 100 เมตร และจากคลองบางกระพูนไม่น้อยกว่า 40 เมตร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่รับน้ำหลากของคลองสองและคลองบางกระพูนให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม จึงเป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วมตามรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพดีกว่าวิธีควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ถึงที่ 8 มีมติเห็นชอบมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดระยะถอยร่นพื้นที่แนวกันชนตามแนวคลองสองไม่น้อยกว่า 100 เมตร นั้น ตามมาตรา 4 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ประกอบกับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชนจังหวัดระยอง พ.ศ. 2546 ข้อ 3 แสดงให้เห็นได้ว่า ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวมนั้นเป็นมาตรการควบคุมโดยทั่วไป ซึ่งแตกต่างจากมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมในรายงานการวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงลึกเฉพาะเจาะจงเป็นรายกรณีในโครงการหรือกิจการที่จะจัดตั้งขึ้นในพื้นที่ ดังนั้น การกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยให้ระยะถอยร่นพื้นที่แนวกันชนสีเขียวตามแนวคลองสองเป็นไม่น้อยกว่า 100 เมตร จึงเป็นมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านฉางในอนาคต จึงถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ถึงที่ 8 ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยชอบ สำหรับกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ถึงที่ 8 มีมติเห็นชอบมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการนิคมอุตสาหกรรมเอเชียในตารางที่ 5.2 – 2 หัวข้อ 5.3 เรื่อง สุนทรียภาพที่กำหนดพื้นที่ริมรั้วนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย ซึ่งเป็นพื้นที่สีเขียวให้เป็นพื้นที่ส่วนกลางนั้น การกำหนดเขตพื้นที่สีเขียวและพื้นที่แนวกันชนดังกล่าวไม่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติในการอนุญาตจัดสรรที่ดินในส่วนที่ 1 แต่อย่างใด การกำหนดให้มีพื้นที่สีเขียว เรื่อง สุนทรียภาพ ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นไปด้วยความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ด้านป้องกันอันตรายกับชุมชนโดยรอบของนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย สำหรับกรณีที่ผู้ฟ้องคดีพิจารณาเอาโครงการนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 9 มาเปรียบเทียบกับโครงการนิคมอุตสาหกรรมเอเชียของผู้ฟ้องคดี ซึ่งร่วมดำเนินการกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ 9 แล้ว อ้างว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 9 เลือกปฏิบัตินั้น เห็นว่าผู้ฟ้องคดีจะนำเอากรณีของบริษัท คาทูน นาที เชมบ์คอร์ป (ประเทศไทย) จำกัด ขึ้นมาเปรียบเทียบกับไม่ได้เพราะกรณีของบริษัทดังกล่าว มีลักษณะแตกต่างกันกับกรณีของผู้ฟ้องคดี สำหรับกรณีที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 9 กำหนดให้พื้นที่สีเขียวแปลง ข 1 – แปลง ข 2 เป็นสาธารณูปโภคห้ามจำหน่ายในการออกใบอนุญาตจัดสรรที่ดิน และยังขัดกับมติของคณะกรรมการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 9 ที่มีผลตามกฎหมายที่ให้จำหน่ายได้นั้น การแบ่งประเภท

ดังกล่าวผู้ถูกฟ้องคดีที่ 9 ได้ปฏิบัติต่อผู้พัฒนานิคมอุตสาหกรรมอื่นในทำนองเดียวกับที่ปฏิบัติต่อผู้ฟ้องคดี โดยมีวัตถุประสงค์ในการแบ่งแปลงพื้นที่เพื่อให้ผู้ฟ้องคดีนำแปลงที่แบ่งไปยื่นต่อสำนักงานที่ดิน เพื่อทำการรังวัดออกโฉนดที่ดินก่อนคณะกรรมการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 9 พิจารณาออกใบอนุญาตให้จัดสรรที่ดินต่อไปเท่านั้น มิใช่อนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีนำแปลงที่แบ่งไปจำหน่ายได้ทันทีหรืออนุญาตให้นำแปลง ข 1 – แปลง ข 2 ไปจำหน่ายได้แต่อย่างใด และเมื่อปรากฏว่าการที่ผู้ฟ้องคดีไปทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินแปลงดังกล่าวให้กับบริษัท เอเชีย ซิลิคอนส์ โมโนเมอร์ จำกัด เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 ทั้งที่รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ถึงที่ 8 และยังไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ 9 ให้จัดสรรที่ดิน จึงเป็นการขัดต่อกฎหมายตามมาตรา 5 และมาตรา 37 แห่ง พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ข้อ 5 และขัดต่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอันเป็นการขัดต่อมาตรา 50 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถโอนที่ดินให้แก่ผู้ซื้อได้ จึงไม่ได้เป็นผลมาจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งเก้าใช้อำนาจตามกฎหมายแต่อย่างใด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 37/2553)

2. คดีพิพาทตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (2) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

2.1 กรณีได้รับความเดือดร้อนรำคาญจากการกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลราชเทวะ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 5 (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) ได้ว่าจ้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 (ห้างหุ้นส่วนจำกัด พ.) ขนมูลฝอยจากสถานีขนถ่ายมูลฝอยอ่อนนุชไปกำจัดโดยวิธีฝังกลบในสถานที่ฝังกลบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ตามสัญญาจ้างลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2543 การดำเนินกิจการฝังกลบมูลฝอยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ในพื้นที่ตำบลราชเทวะก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ฟ้องคดีและราษฎรที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง โดยได้มีการร้องเรียนเรื่องดังกล่าวแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แก้ไขปัญหามาโดยตลอด ในเดือนกุมภาพันธ์ 2543 ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 สั่งการให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 (สาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการ) ตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 เสนอแนะให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 เฝ้าระวังและป้องกันปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ให้ติดตามให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ปฏิบัติตามข้อเสนอของกรมควบคุมมลพิษอย่างเคร่งครัด และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 ได้จัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 รับจะปรับปรุง

การกำจัดมูลฝอยไม่ให้เกิดกลิ่นเหม็น โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 (นายอำเภอบางพลี) และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 จะติดตามการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 อย่างใกล้ชิด ในระหว่างพิจารณาแก้ไขความเดือดร้อนดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีหนังสืออนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ใช้ที่ดินดังกล่าวเป็นสถานที่ฝังกลบมูลฝอยได้ ต่อมาวันที่ 24 เมษายน 2543 ราษฎรหมู่บ้านใกล้เคียงมีหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เขต 1 ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ตรวจสอบและดำเนินการแก้ไขปัญหามา ต่อมาได้รับรายงานจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 รับจะแก้ไขปัญหากลิ่นเหม็นที่ติดกับรบบรรทุกขยะ ส่วนกลิ่นเหม็นเกิดจากก๊าซที่ออกมาตามรอยแยกของดินที่ใช้ฝังกลบมูลฝอย และอาจมีการปนเปื้อนของน้ำชำระมูลฝอยลงสู่ลำน้ำได้ดิน จึงแนะนำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ดำเนินการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 สั่งการให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ตรวจสอบการแก้ไขปัญหของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 โดยได้รายงานผลให้กรมควบคุมมลพิษทราบทุก 7 วัน ต่อมาประธานกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชุมเพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียนของประชาชน ต่อมา กระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหามลพิษของราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากบ่อฝังกลบขยะ ตำบลราชาเทวะ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองกลางเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2544 และในวันที่ 25 กันยายน 2544 ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาคำขอของผู้ฟ้องคดี โดยให้ผู้ฟ้องคดีที่ 3 ใช้อำนาจตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ ออกคำสั่งห้ามผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 กระทำการใดๆ อันเป็นเหตุรำคาญไว้จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และที่ 2 ควบคุมดูแลให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลโดยเคร่งครัด ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีหนังสือถึงอธิบดีกรมการผังเมืองขอเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามคำร้องของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 เพื่อให้สามารถใช้เป็นสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยได้เฉพาะแปลง ไม่เป็นการแก้ไขปรับปรุงผังเมืองรวมเพื่อประโยชน์แห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการผังเมืองฯ และมีใช่เป็นการกระทำเพื่อลดหรือขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ตามมาตรา 37 ประกอบกับมาตรา 59 มาตรา 60 และมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ ถือได้ว่าเป็นการละเลยในการบริหารราชการ โดยไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง รวมทั้งมิได้บริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอันอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 อีกทั้งการปล่อยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ออกใบอนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนตลอดมา เป็นการไม่กำกับดูแลให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามมาตรา 57 (1) และ (4) แห่ง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ปลอมให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ออกใบอนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยต่อไปอีก 2 ฉบับ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ไม่กำกับดูแลผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ อันเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาให้มีกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชน และร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวหลายครั้ง ถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 จึงมิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ 5 ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ และมีฐานะเป็นผู้ว่าจ้างผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 จึงมีหน้าที่ควบคุมดูแลให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกสุขลักษณะและภายใต้บังคับของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 5 ทราบว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ดำเนินการจัดการกำจัดมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะตามหลักสุขภาพและก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมแต่กลับไม่ดำเนินการใดๆ นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 5 ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ย่อมต้องทราบว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ไม่มีอำนาจอนุญาตให้เอกชนดำเนินการกำจัดมูลฝอยได้ แต่ยังนำการอนุญาตของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มาประกอบการพิจารณาและตกลงทำสัญญาจ้างกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 อีก ถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 5 ละเลยต่อหน้าที่ ทั้งมิได้ควบคุมดูแลให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และในการทำสัญญาจ้างดังกล่าวถือเป็นการมอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 จัดทำบริการสาธารณะแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ 5 โดยมีการแก้ไขวิธีการเก็บขน ทำให้ลดปัญหาเรื่องกลิ่น และการย้ายสถานที่กำจัดขยะจำเป็นต้องใช้เวลาดำเนินการระยะหนึ่ง การสั่งห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยในขณะนี้ย่อมส่งผลกระทบอย่างมากสำหรับการจัดทำบริการสาธารณะและก่อให้เกิดปัญหาด้านสถานะแวดล้อมและสุขภาพอนามัย ตลอดจนการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตพื้นที่ดังกล่าวเป็นวงกว้าง ดังนั้น หากห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีและประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบมูลฝอยดังกล่าวได้รับ ศาลปกครองสูงสุดพิพากษาแก้เป็นให้เพิกถอนใบอนุญาตของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ตามหนังสือลงวันที่ 9 มีนาคม 2547 โดยมีผลนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่มิคำพิพากษา และเมื่อการประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยที่ตำบลราชاتهวาสันตูลง ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 5 ควบคุมดูแลให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ตรวจสอบดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณดังกล่าวเป็นระยะเวลาหนึ่งปีหลังจากสิ้นสุดสัญญาแล้ว

โดยเคร่งครัด นอกจากนี้ที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น (คำพิพากษา ศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 79/2547)

2.2 ละเลยต่อหน้าที่ปล่อยให้มีการประกอบกิจการโรงงานผลิตรองเท้าและ ส่วนประกอบของรองเท้าทำให้เกิดกลิ่นเหม็น ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีพักอาศัยอยู่ติดกับ โรงงานผลิตรองเท้าและส่วนประกอบของรองเท้า โดยขณะประกอบการผลิตจะมีกลิ่นเหม็น ทำให้เกิดอาการระคายคอ คอแห้ง แสบจมูก ตาพร่า มึนงง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้ฟ้องคดีขอให้ ศาลพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีตรวจสอบและเพิกถอนใบแจ้งประกอบกิจการโรงงาน ศาลปกครอง สูงสุดวินิจฉัยว่า โรงงานของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 (บริษัทเอกชน) ได้ประกอบกิจการโรงงานเกี่ยวกับการ ผลิตรองเท้าและส่วนประกอบของรองเท้า โดยไม่ได้แจ้งการประกอบกิจการโรงงานให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 (อุตสาหกรรมจังหวัด) และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 (หัวหน้าฝ่ายโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด) ทราบก่อนเริ่มประกอบกิจการ การประกอบกิจการโรงงานของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 จึงเป็นการประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา 11 และมาตรา 48 แห่ง พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และไม่อาจอ้างได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 ได้ ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ พ.ศ. 2544 และ จะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปได้เมื่อมีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้ว เนื่องจากการ ใช้ประโยชน์ในที่ดินบริเวณดังกล่าวถือเป็นการใช้สิทธิโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับ โรงงานตั้งอยู่บนที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ซึ่งต้องห้ามตั้งโรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วย โรงงาน และ โรงงานดังกล่าวก็ไม่ได้รับยกเว้นให้ประกอบกิจการโรงงานได้ ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ พ.ศ. 2544 ดังนั้น การที่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 ออกใบรับแจ้งการประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 ให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 6 จึงเป็นการออกใบรับแจ้งการประกอบกิจการโรงงานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามข้อ 10 (1) ของ กฎกระทรวงดังกล่าว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 125/2551)

2.3 ละเลยต่อหน้าที่โดยไม่ระงับเหตุรำคาญหรือจัดการตามความจำเป็น เพื่อป้องกันเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นจากการซ่อมรถยนต์ ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ได้รับความเดือดร้อน รำคาญจากการประกอบกิจการซ่อมรถยนต์ เสียงดังจากการเคาะเหล็ก เสียงทดสอบเครื่องยนต์ กลิ่นควันรถยนต์ มีการเชื่อมโลหะด้วยแก๊สและทิ้งน้ำมันเครื่องลงในลำเหมืองสาธารณะ ขอให้ศาล พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดี (นายกเทศมนตรี) แก้ไขเหตุเดือดร้อนรำคาญดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุด วินิจฉัยว่า ผู้ประกอบกิจการรับจ้างบรรทุกขนดินได้ซ่อมบำรุงรถยนต์บรรทุกเพื่อให้อยู่ในสภาพ เรียบร้อยพร้อมใช้งาน ได้แก่ การเคาะ การเชื่อมโลหะด้วยแก๊ส การเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง และการ ทดลองเครื่องยนต์ แม้การประกอบกิจการดังกล่าวจะมีได้มีลักษณะการต่อ การประกอบ การเคาะ การ

ปะทุ การพนสี การพนสารกันสนิมยานยนต์ตามข้อ 7 (1) ของประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ 5/2538 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และข้อบัญญัติตำบลแม่เหียะ เรื่อง การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2546 ก็ตาม แต่ก็มีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเกี่ยวกับยานยนต์ เครื่องจักร หรือเครื่องกล ซึ่งมีไว้บริการหรือจำหน่าย และในการประกอบธุรกิจนั้นมีการซ่อมหรือปรับปรุงยานยนต์ เครื่องจักรหรือเครื่องกล ตามข้อ 7 (3) ของประกาศกระทรวงสาธารณสุขและข้อบัญญัติดังกล่าว ซึ่งตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ประกอบกับข้อ 11 ของข้อบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุม และห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น เมื่อสถานประกอบการแห่งนี้ได้ดำเนินการโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้ถูกฟ้องคดี และผู้ถูกฟ้องคดีก็มิได้ดำเนินการให้ผู้ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงให้ถูกต้อง โดยการออกคำสั่งให้ไปยื่นคำขอใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพให้ถูกต้องตามมาตรา 33 ประกอบกับ มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และข้อ 11 ประกอบกับข้อ 8 ของข้อบัญญัติดังกล่าว กรณีจึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ เมื่อสถานที่ซ่อมบำรุงรถยนต์บรรทุกตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนใกล้ที่พักอาศัยของผู้ฟ้องคดี การซ่อมบำรุงรถยนต์โดยการเคาะ ทดลองเครื่องยนต์ การเชื่อมโลหะด้วยแก๊สหรือกิจกรรมอื่นที่ต่อเนื่องเป็นกิจวัตรประจำวันในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้เป็นทั้งจอดรถและพักอาศัย โดยมิได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ย่อมทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนที่พักอาศัยบริเวณใกล้เคียงที่อยู่อาศัยในบริเวณนั้นมาก่อน จึงถือได้ว่าการกระทำความผิดเป็นเหตุรำคาญที่มีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของผู้ฟ้องคดีที่เกิดขึ้นในสถานที่เอกชน การที่ผู้ถูกฟ้องคดีเพียงแต่มีคำสั่งให้ผู้ดำเนินการดังกล่าวระงับและป้องกันมิให้เกิดเสียงดังในการซ่อมบำรุงรถยนต์ และให้ดำเนินการเฉพาะช่วงเวลากลางวัน โดยมิได้ใช้อำนาจระงับเหตุรำคาญ หรือจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เหตุรำคาญเกิดขึ้นอีก โดยการออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งเป็นมาตรการบังคับตามกฎหมายที่รุนแรงเพิ่มขึ้นตามมาตรา 28 วรรคหนึ่ง แห่ง พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ทั้งที่การประกอบกิจการดังกล่าวเป็นการดำเนินการโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น และใช้อาคารผิดวัตถุประสงค์ อันมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของผู้ฟ้องคดีตลอดมา กรณีจึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 10/2551)

2.4 ละเลยต่อหน้าที่โดยปล่อยให้เจ้าของอาคารดัดแปลงอาคารเป็นโกดังเก็บของ ก่อให้เกิดเสียงดังรบกวน มีกลิ่นเหม็นจากการเชื่อมโลหะ และมีสิ่งของกีดขวาง

ทางเข้า – ออก ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ได้รับความเดือดร้อนจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 (เจ้าของอาคาร) ประกอบการค้าลักษณะ โกดังเก็บของจำพวกเศษเหล็ก วัสดุต่างๆ และในขณะขนย้ายสิ่งของดังกล่าวจะเกิดเสียงรบกวน ทั้งยังมีกลิ่นเหม็นจากการเชื่อมโลหะ และมีสิ่งของกีดขวางทางเข้า – ออก ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้รับอนุญาตให้ดัดแปลงอาคารดังกล่าวเป็นตึก 2 ชั้น เพื่อใช้ในการพาณิชย์ – พักอาศัย ซึ่งจากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 (ผู้อำนวยการเขต) พบว่า มีส่วนที่ดัดแปลงผิดจากแบบแปลนและมีการใช้อาคารผิดประเภทจากที่ได้รับอนุญาต จึงได้ออกคำสั่งให้ระงับการก่อสร้างและให้ดำเนินการแก้ไขและยื่นขอรับใบอนุญาตดัดแปลงอาคาร ระงับการใช้อาคาร ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ดัดแปลงอาคารเป็นโกดังหรือสถานประกอบการได้ เนื่องจากมีกฎหมายผังเมืองควบคุมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้ก่อสร้างอาคารผิดประเภทและฝ่าฝืนคำสั่งให้แก้ไขอาคาร ขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนใบอนุญาตดัดแปลงอาคาร และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ระงับการใช้อาคารและให้รื้อถอนอาคาร และเพิกถอนหรือระงับการใช้ใบอนุญาตประกอบกิจการค้าจนกว่าจะมีการแก้ไขอาคารให้ถูกต้องศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เหตุรำคาญที่ผู้ฟ้องคดีได้รับจากการประกอบกิจการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ยังไม่มีความร้ายแรงถึงขนาดจะก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชน หรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของผู้ฟ้องคดีและผู้อยู่อาศัยข้างเคียง เพราะเหตุดังกล่าวจะมีเฉพาะเวลาขนถ่ายสินค้า ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้มีคำสั่งห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ประกอบกิจการในช่วงเวลาหลัง 18.00 นาฬิกา เป็นต้นไป กรณีจึงไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) ต้องเพิกถอนใบอนุญาตให้ดัดแปลงอาคาร ตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 จึงยังถือไม่ได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ละเลยต่อหน้าที่ในการเพิกถอนหรือระงับการใช้ใบอนุญาตประกอบกิจการค้าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 อีกทั้งเหตุแห่งการดัดแปลงอาคารดังกล่าวก็ไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่จะนำไปเพิกถอนใบอนุญาตประกอบการค้าประเภทการสะสมวัสดุสิ่งของที่ชำรุดใช้แล้วหรือเหลือใช้ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้ ทั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้รับใบอนุญาตให้ใช้อาคารทำการค้าประเภทการสะสมวัสดุสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้วหรือเหลือใช้ก่อนที่กฎกระทรวง ฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542) มีผลใช้บังคับในท้องที่ดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 จึงสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินทำการค้าประเภทดังกล่าวได้ ตามมาตรา 27 แห่ง พระราชบัญญัติเดียวกัน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 25/2552)

2.5 ละเลยต่อหน้าที่โดยไม่ตรวจตราดูแลผู้ประกอบการซ่อมและเคาะพ่นสีรถยนต์ เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับผลกระทบจากมลพิษ ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดี

ที่ 1 (อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม) ออกใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ประกอบกิจการซ่อมและเคาะพ่นสีรถยนต์ ทำให้ผู้ฟ้องคดีรวมถึงประชาชนที่พักอาศัยในบริเวณใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนรำคาญจากมลพิษ ขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าว และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 (ผู้อำนวยการเขต) ระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญจากการประกอบกิจการดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ว่าการออกใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานที่อนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ประกอบกิจการซ่อมและเคาะพ่นสีรถยนต์ จะเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เหตุที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลก็เนื่องมาจากผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการที่โรงงานดังกล่าวไม่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ปรากฏในใบอนุญาตที่ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ประกอบกิจการซ่อม เคาะพ่นสีรถยนต์ปีละไม่เกิน 150 คัน เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ยอมรับว่าในแต่ละปีจะมีรถยนต์เข้ามาใช้บริการเคาะพ่นสีประมาณ 1,000 – 2,000 คัน และเมื่อเจ้าหน้าที่ไปสำรวจพบว่า มีรถยนต์เข้ารับการซ่อม 33 คัน ต่อเดือน จำนวนรถยนต์ที่เข้าใช้บริการซ่อมและเคาะพ่นสีรถยนต์จึงสูงกว่าที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเป็นจำนวนมาก แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มิได้มีการพิจารณาสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ดำเนินการปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขในใบอนุญาตที่ระบุให้ประกอบกิจการซ่อมและเคาะพ่นสีรถยนต์ปีละประมาณ 150 คัน ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ศาลจึงกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ปฏิบัติโดยให้ควบคุมดูแล และมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 รับบริการซ่อมและเคาะพ่นสีรถยนต์ โดยเฉลี่ยแล้วไม่เกิน 12 – 15 คันต่อเดือน แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 150 คันต่อปี ตามกำลังการผลิตที่ระบุไว้ในใบอนุญาตดังกล่าว และหากผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ไม่ปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 กำหนด ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 สั่งปิดโรงงานของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ตามมาตรา 39 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ต่อไป (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 313/2551)

3. คดีพิพาทตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

3.1 การฟ้องขอให้ศาลปกครองกำหนดค่าเสียหายในอนาคต คดีนี้สืบเนื่องจากศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดโดยให้ผู้ถูกฟ้องคดี (สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ) ชำระค่าสินไหมทดแทน พร้อมดอกเบี้ยแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสิบสองคน และให้สงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาในส่วนค่ารักษาพยาบาลในอนาคตที่จะต้องติดตามผลการตรวจเลือด โครโมโซม ดีเอ็นเอ และบาดแผลของผู้ฟ้องคดีที่ 1 ที่ 2 ที่ 4 ที่ 7 ถึงที่ 12 เพื่อกำหนดค่ารักษาพยาบาล

ในอนาคตกภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา กรณีผู้ฟ้องคดีทั้งสองคน ฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าสินไหมทดแทน พร้อมดอกเบี้ย เนื่องจากละเว้นไม่ตรวจสอบ ควบคุมการจัดเก็บเครื่องฉายรังสีโคบอลต์ – 60 ซึ่งบรรจุสารกัมมันตภาพรังสีโคบอลต์ – 60 ให้ถูกต้องปลอดภัยตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ต่อมาศาลปกครองชั้นต้นได้พิพากษายกคำร้อง ของผู้ฟ้องคดีที่ 1 ที่ 2 ที่ 4 ที่ 7 ถึงที่ 12 (รวม 9 คน) ที่ขอให้ศาลแก้ไขคำพิพากษาในส่วนของ ค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาในคดีเดิม ผู้ฟ้องคดีทั้งเก้าคน อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นว่าไม่ใส่ใจค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นภายหลังศาล มีคำพิพากษา แต่อุทธรณ์ขอค่ารักษาพยาบาลในอนาคตเป็นค่าตรวจติดตามผลการตรวจเลือดและ โครโมโซม และค่ารักษาพยาบาลเมื่อป่วยเป็นมะเร็งจำนวนตามความเสี่ยง ศาลปกครองสูงสุด วินิจฉัยว่า ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยตามคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวมีว่า ศาลปกครองจะแก้ไข คำพิพากษาในส่วนค่ารักษาพยาบาลในอนาคตเป็นค่าตรวจติดตามผลการตรวจเลือดและ โครโมโซม และเป็นค่ารักษาพยาบาลเมื่อป่วยเป็นมะเร็ง จำนวนตามความเสี่ยงเพื่อกำหนด ค่ารักษาพยาบาลในอนาคตให้ผู้ฟ้องคดีได้หรือไม่ เห็นว่าค่ารักษาพยาบาลในอนาคตที่ศาลจะแก้ไข ให้ได้ ต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่ศาลปกครองชั้นต้นได้พิพากษากำหนดให้แล้ว แต่มีข้อมูลเพิ่มเติมและ มีความจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้น ศาลจึงจะกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมได้ภายใน สองปี เมื่อค่าเสียหายตามคำขอในคำอุทธรณ์อ้างว่าเป็นค่ารักษาพยาบาลในอนาคตของผู้ฟ้องคดี ทั้งเก้าคนและเป็นค่ารักษาพยาบาลในอนาคตที่กล่าวอ้างขึ้นมาใหม่โดยไม่มีฐานค่าเสียหายที่ศาลได้ กำหนดไว้เดิม และศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในการคดีเดิมโดยไม่กำหนด ค่ารักษาพยาบาลในส่วนนี้ให้ ค่ารักษาพยาบาลในอนาคตในส่วนนี้จึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ ที่ศาลปกครองจะกำหนดให้ได้ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 415/2550)

3.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐฉีดยาพิษโดยประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุ

ให้ต้นอู่นของผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 (อบต.) โดยผู้ถูก ฟ้องคดีที่ 2 (สมาชิกสภา อบต.) ทำการฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืชบริเวณริมถนน ทำให้สารกำจัดวัชพืช พุ้งกระจายมาถูกต้นอู่นของผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ขอให้ศาลพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ชดเชยค่าเสียหาย ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ทำการฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืชบริเวณถนนซึ่งติดกับสวนอู่นของผู้ฟ้องคดี ทำให้ต้นอู่นได้รับความเสียหาย จึงเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทน อันเกิดจากการกระทำละเมิดของผู้ถูกฟ้องคดี ที่ 2 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 เมื่อการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 เป็นเหตุให้ใบและยอดอู่นมีลักษณะ

หจก. และเหี่ยว การเก็บเกี่ยวผลผลิตจากต้นอ่อนช้าลง และต้องจ่ายค่าปุ๋ย ค่ายา อาหารเสริม ค่าแรงงาน เพื่อดำเนินการฟื้นฟูสภาพต้นอ่อนที่ถูกสารกำจัดวัชพืช รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวจึงเป็นค่าเสียหายที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ต้องชดเชยให้แก่ผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 533/2551)

4. คดีพิพาทตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

4.1 สัญญาจ้างขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลและติดตั้งเครื่องสูบน้ำ สัญญาจ้างขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลและติดตั้งเครื่องสูบน้ำบริเวณที่สาธารณะริมถนนสายเจษฎา-โคกขาม หมู่ที่ 4 ระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดี (องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม) มีคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ โดยสัญญาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ฟ้องคดีทำการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลและติดตั้งเครื่องสูบน้ำ อันเป็นทรัพย์สินที่ผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะหน่วยงานทางปกครองใช้เป็นเครื่องมือโดยตรงในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนได้ใช้ในสิ่งอุปโภคที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต จึงเป็นสัญญาจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค อันมีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว คดีนี้เมื่อผู้ฟ้องคดีได้รับจ้างผู้ถูกฟ้องคดีขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลและติดตั้งเครื่องสูบน้ำซัมเมอร์ซีบีแอล โดยผู้ฟ้องคดีได้เริ่มทำงานขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลที่รับจ้าง ตามสัญญาจนถึงความลึกมีชั้นให้น้ำจืดและมีปริมาณน้ำเพียงพอ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีก็ได้ตกลงรับงานดังกล่าวแล้ว แต่เมื่อผู้ฟ้องคดีได้เสนอขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขรูปบ่อเพื่อลงท่อกรูบ่อ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีไม่ยินยอมโดยเห็นว่าไม่เป็นไปตามสัญญา จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อสัญญาต่อไป ต่อมาผู้ฟ้องคดีมีหนังสือลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2548 แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร ให้ทำการย้ายเครื่องขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลออกจากพื้นที่โดยด่วน เนื่องจากไม่ได้ทำการยื่นขออนุญาตขุดเจาะจากกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืน พ.ร.บ. น้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และเมื่อผู้ฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งผู้ถูกฟ้องคดีเพิ่มเติมว่า ผู้ฟ้องคดีจะดำเนินการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลก็ต่อเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้ขออนุญาตเจาะน้ำบาดาลอย่างถูกต้องจากกรมทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีขยายระยะเวลาอย่างน้อย 45 วัน นับตั้งแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และขอเปลี่ยนแปลงรูปแบบบ่อให้เป็นไปตามที่มีหนังสือรับรองของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือยืนยันให้ผู้ฟ้องคดีปฏิบัติตามสัญญาต่อไป ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ 26 ธันวาคม

2548 แจ้งบอกเลิกสัญญาโดยอ้างว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่สามารถแสดงใบอนุญาตให้ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลตามสัญญาจ้าง และให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าแรงงานและค่าดำเนินการต่างๆ รวมทั้งคืนหนังสือค้ำประกันให้แก่ผู้ฟ้องคดี กรณีเห็นได้ว่าเมื่อสัญญาจ้างขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลที่พิพาทมีได้มีข้อกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้รับจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญา และการบอกเลิกสัญญาของฝ่ายผู้รับจ้างไม่อาจอ้างบทบัญญัติมาตรา 389 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ เนื่องจากหลักกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองกำหนดให้ฝ่ายปกครองมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ฝ่ายเดียว ดังนั้น การกล่าวอ้างเหตุที่จะไม่ดำเนินการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลตามสัญญาจ้าง จึงไม่ชอบด้วยข้อกำหนดในสัญญาและหลักกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง เมื่อผู้ฟ้องคดีประกอบกิจการเกี่ยวกับการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลมานาน ย่อมมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลเป็นอย่างดี หากจะกล่าวอ้างเหตุที่ผู้ถูกฟ้องคดียังไม่ได้รับใบอนุญาตให้ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลดังกล่าว เพื่อไม่ต้องปฏิบัติตามสัญญา ย่อมต้องกล่าวอ้างเสียตั้งแต่ก่อนเข้าทำสัญญาหรือปฏิเสธที่จะเข้าทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีเสียตั้งแต่ต้น การกล่าวอ้างว่าสัญญาที่พิพาทเป็นโมฆะเนื่องจากเห็นว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย ก็ไม่อาจกล่าวอ้างได้ เนื่องจากเป็นกรณีที่สามรถแก้ไขให้ถูกต้องโดยการยื่นขอรับใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจได้ จึงไม่อาจถือเป็นเหตุที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญาและบอกเลิกสัญญาของผู้ฟ้องคดีได้ และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายจากผู้ฟ้องคดีไม่อาจถือได้ว่าเป็นการบอกเลิกสัญญา เพราะการบอกเลิกสัญญาต้องเป็นการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งต่อคู่สัญญาโดยตรง การฟ้องแย้งดังกล่าวจึงเป็นการใช้สิทธิทางศาลในการโต้แย้งคู่สัญญา เมื่อผู้ฟ้องคดีบอกเลิกสัญญาดังกล่าวแก่ผู้ถูกฟ้องคดีโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมายและข้อกำหนดในสัญญา ข้อกล่าวอ้างต่างๆ จึงไม่อาจกล่าวอ้างเพื่อเป็นเหตุบอกเลิกสัญญา เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ให้ความยินยอมในการเลิกสัญญา หรือไม่มีเหตุสุดวิสัยที่จะไม่ต้องปฏิบัติตามสัญญา หรือมีกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีบอกเลิกสัญญา หรือศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เลิกสัญญา อันจะมีผลทำให้สัญญาเลิกกัน ผู้ฟ้องคดีจึงต้องปฏิบัติและรับผิดชอบตามสัญญาจ้างต่อไป (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 314/2554)

4.2 สัญญาจ้างก่อสร้างและปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย การที่ผู้ถูกฟ้องคดี (เทศบาลเมืองโพธาราม) ทำสัญญาจ้างผู้ฟ้องคดีก่อสร้างปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยตามสัญญาลงวันที่ 28 มีนาคม 2543 ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้จ่ายเงินค่าจ้างโดยหักเงินค่าปรับกรณีทำงานแล้วเสร็จเกินกำหนด จำนวน 311 วัน คิดเป็นเงิน 3,249,950 บาท ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีเพิกถอนคำสั่งปรับเงินดังกล่าว และให้คืนเงินค่าปรับจำนวน 3,249,950 บาท จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณา

พิพากษาของศาล ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายหลังจากครบกำหนดเวลาทำงานตามสัญญาลงวันที่ 28 มีนาคม 2543 ในวันที่ 24 กันยายน 2543 แล้ว ผู้ฟ้องคดียังทำงานไม่แล้วเสร็จตามสัญญา ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ตามข้อ 5 ของสัญญา และหากผู้ถูกฟ้องคดีไม่ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา ผู้ถูกฟ้องคดีมีสิทธิปรับผู้ฟ้องคดีกรณีทำงานไม่แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาได้ตามข้อ 15 ของสัญญา แต่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีมิได้บอกเลิกสัญญาและยินยอมให้ผู้ฟ้องคดีเข้าดำเนินการก่อสร้างต่อไป ทั้งที่กำหนดเวลาทำงานตามสัญญาได้สิ้นสุดลงแล้ว อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีได้ขออนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรีให้พิจารณาอนุมัติแก้ไขสัญญาตามที่ผู้ฟ้องคดีได้ขออนุมัติแก้ไขแบบเนื่องจากผู้ฟ้องคดีพบชั้นดินทรายในระดับความลึกประมาณ 6 เมตร ถึง 8 เมตร ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาการพังทลายของชั้นดินและมีน้ำใต้ดินไหลขึ้นชั้นทรายทำให้การบดอัดดินเหนียวไม่ได้คุณภาพและจะมีผลให้น้ำจากขยะในบ่อฝังกลบไหลออกนอกบ่อฝังกลบ และผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำบันทึกข้อตกลงแนบท้ายสัญญาระบบบดวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2544 แก้ไขแบบแปลนการก่อสร้างและปรับลดวงเงินค่าก่อสร้างกรณีปรับลดเนื้องานลง หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดียังได้เสนอขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้อนุมัติแก้ไขสัญญาตามที่ผู้ฟ้องคดีได้เสนอแบบแปลนฉบับแก้ไขเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2544 เนื่องจากแบบแปลนที่แก้ไขยังมีน้ำซึมทำให้ไม่สามารถบดอัดดินกันบ่อได้ และได้ทำบันทึกข้อตกลงแนบท้ายสัญญาระบบบดวันที่ 30 พฤษภาคม 2545 ปรับแก้ไขแบบแปลนการก่อสร้างตามที่ศูนย์ปฏิบัติการวิศวกรรมพลังงานและสิ่งแวดล้อมได้ตรวจสอบแล้ว และแก้ไขกำหนดระยะเวลาการก่อสร้างแล้วเสร็จ จากเดิมผู้ฟ้องคดีต้องทำงานให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในวันที่ 24 กันยายน 2543 เป็นผู้ฟ้องคดีจะต้องทำงานให้เสร็จภายในวันที่ 27 สิงหาคม 2545 โดยช่วงผู้ควบคุมงานของผู้ถูกฟ้องคดีได้มีบันทึกข้อความลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2545 แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีเข้าดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จภายในกำหนดดังกล่าว บันทึกข้อตกลงแนบท้ายสัญญาดังกล่าวย่อมมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงวันทำงานแล้วเสร็จจากกำหนดเดิมที่กำหนดให้ต้องทำงานให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในวันที่ 24 กันยายน 2543 แก้ไขเป็นขยายกำหนดเวลาทำงานแล้วเสร็จให้ผู้ฟ้องคดีเป็นวันที่ 27 สิงหาคม 2545 แล้ว เนื่องจากเหตุที่ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาแห่งสัญญาได้เกิดจากความบกพร่องของฝ่ายผู้ถูกฟ้องคดีตามสัญญาข้อ 19 ดังนั้นผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจนำเอากำหนดวันทำงานแล้วเสร็จเดิมมาเป็นที่ตั้งแห่งการเรียกเบี้ยปรับจากผู้ฟ้องคดีกรณีทำงานแล้วเสร็จเกินกำหนดเวลาตามสัญญาได้อีกต่อไป ต่อมาเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2545 ผู้ถูกฟ้องคดีได้แก้ไขบันทึกฉบับลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2545 จากที่กำหนดทำงานให้แล้วเสร็จในวันที่ 27 สิงหาคม 2545 เป็นให้แล้วเสร็จในวันที่ 24 กันยายน 2543 ตามสัญญาฉบับเดิมที่ทำกันครั้งแรก เห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีให้ผู้ฟ้องคดีทำบันทึกข้อตกลงต่อท้าย

สัญญาฉบับลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2545 ก็เพื่อที่จะใช้สิทธิปรับผู้ฟ้องคดีตามสัญญาข้อ 15 แม้ข้อสัญญาดังกล่าวมิได้ห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายอันจะตกเป็นโมฆะตามมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่โดยที่มาตรา 5 แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว กำหนดว่า ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต การที่บุคคลใดใช้สิทธิหรือชำระหนี้โดยไม่สุจริต กฎหมายย่อมไม่ให้ความคุ้มครอง กล่าวคือ ไม่มีผลทางกฎหมายโดยสมบูรณ์ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญากับผู้ฟ้องคดี แต่ได้ยินยอมให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำงานตามสัญญาต่อจนผู้ฟ้องคดีได้เข้าทำการก่อสร้างงานตามสัญญาจนแล้วเสร็จ และส่งมอบงานให้ผู้ถูกฟ้องคดีเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2545 โดยผู้ฟ้องคดีเชื่อถือและไว้วางใจว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะไม่ใช้สิทธิปรับผู้ฟ้องคดี เนื่องจากความล่าช้าในการก่อสร้างที่เกิดจากการออกแบบของผู้ถูกฟ้องคดี การที่ผู้ถูกฟ้องคดีให้ผู้ฟ้องคดีทำบันทึกข้อตกลงฉบับลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2545 ก่อนที่จะครบกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ ที่แก้ไขใหม่ตามบันทึกข้อตกลงต่อท้ายสัญญาฉบับลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2545 เพียง 30 วัน เพื่อจะใช้สิทธิปรับผู้ฟ้องคดีเป็นจำนวนถึง 311 วัน คิดเป็นเงิน 3,249,950 บาท ถือได้ว่าเป็นการใช้สิทธิตามสัญญาโดยไม่สุจริต ตามนัยมาตรา 5 แห่งประมวลกฎหมายข้างต้น เมื่อผู้ฟ้องคดีได้เข้าทำการก่อสร้างตามสัญญาจนแล้วเสร็จและส่งมอบงานให้ผู้ถูกฟ้องคดีภายในกำหนดระยะเวลาที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำบันทึกข้อตกลงต่อท้ายสัญญาฉบับลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2545 ขยายให้เป็นวันที่ 27 สิงหาคม 2545 แล้ว จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการทำงานล่วงเลยกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญาแต่อย่างใด การที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้สิทธิหักค่าจ้างตามสัญญาไว้เป็นค่าปรับ จึงเป็นการใช้สิทธิตามสัญญาโดยไม่ชอบ เมื่อกรณีนี้ไม่อาจถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีทำงานล่วงเลยกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิปรับผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 510/2554)

5. คดีพิพาทตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

5.1 หน่วยงานของรัฐฟ้องขอให้เอกชนรื้อถอนอาคารซึ่งปลูกสร้างล่วงล้ำ

ลำนํ้า ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นหัวหน้าสำนักงานการขนส่งทางน้ำที่ 6 สาขาระยอง ในฐานะเจ้าท่า ฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 5 (ราษฎร) ได้ปลูกสร้างอาคารล่วงล้ำเข้าสู่ทะเลนํ้าไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า และอาคารดังกล่าวไม่อยู่ในหลักเกณฑ์จะอนุญาตได้ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 63 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติการเดินเรือในนํ้าไทย พุทธศักราช 2456 ผู้ฟ้องคดีจึงมีคำสั่งสำนักงานการขนส่งทางน้ำที่ 6 สาขาระยองที่ 16/2546 ให้

ผู้เป็นเจ้าของและผู้ครอบครองอาคารดังกล่าวทำการรื้อถอนสิ่งล่วงล้ำลำน้ำออกจากทะเล ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 5 ได้อุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ฟ้องคดีและไม่ดำเนินการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างตามคำสั่งขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 5 รื้อถอนอาคารจากทะเลในน่านน้ำไทยภายใน 45 วัน ตามมาตรา 118 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และหากผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 5 ไม่ดำเนินการรื้อถอนอาคารภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ขอให้ศาลมีคำสั่งให้กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีมีอำนาจรื้อถอนอาคารโดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 5 ออกค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนอาคารทั้งหมด ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ผู้ฟ้องคดีได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาคารพิพาทจากคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ จังหวัดระยอง แต่คณะกรรมการดังกล่าวมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งรื้อถอนอาคารพิพาท และผู้ฟ้องคดีในฐานะเจ้าท่าได้ตรวจพบว่าอาคารพิพาทปลูกสร้างล่วงล้ำเข้าไปในทะเลภายในน่านน้ำไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 117 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยฯ และผู้ถูกฟ้องคดีทั้งหมดมิได้โต้แย้งว่าอาคารพิพาทมิได้ปลูกสร้างล่วงล้ำเข้าไปในทะเลภายในน่านน้ำไทย จึงฟังได้ว่าอาคารพิพาทปลูกสร้างล่วงล้ำเข้าไปในทะเลภายในน่านน้ำไทยตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง ผู้ฟ้องคดีจึงมีอำนาจตามมาตรา 118 ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่จะออกคำสั่งที่ 16/2546 ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารรื้อถอนอาคาร จึงเป็นการออกคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 5 อุทธรณ์ว่า สิ่งปลูกสร้างที่พิพาทของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 5 อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะอนุญาตได้ตามข้อ 13 ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 63 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยฯ นั้น ข้อ 13 ของกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว กำหนดว่าผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำน้ำอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2535 ใช้บังคับ โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต ถ้าได้เสียค่าปรับอย่างสูงตามกฎหมาย และได้ยื่นคำขออนุญาตภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้เจ้าท่าพิจารณาอนุญาตได้ โดยมีให้น้ำข้อ 6 และข้อ 7 (2) มาใช้บังคับ เมื่อปรากฏว่ากฎกระทรวงฉบับดังกล่าวใช้บังคับเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2537 แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 5 ได้ยื่นคำขออนุญาตปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำต่อผู้ฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวง ฉบับที่ 63 (พ.ศ. 2537)ฯ ใช้บังคับ สิ่งปลูกสร้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 5 จึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะอนุญาตได้ตามข้อ 13 ของกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 242/2550)

6. คดีพิพาทตามมาตรา 11 (2) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

6.1 ฟ้องขอให้แก้ไขประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในท้องที่อำเภอกระบุรี อำเภอ ตะกั่วป่า อำเภอท้ายเหมือง อำเภอทับปุด อำเภอเมืองพังงา อำเภอตะกั่วทุ่ง และอำเภอ เกาะยาว จังหวัดพังงา ลงวันที่ 15 มีนาคม 2550 ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ประกอบกิจการโรงงาน อุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดพังงา ฟ้องว่า ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดี (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในท้องที่อำเภอกระบุรี อำเภอ ตะกั่วป่า อำเภอท้ายเหมือง อำเภอทับปุด อำเภอเมืองพังงา อำเภอตะกั่วทุ่ง และอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ลงวันที่ 15 มีนาคม 2550 ซึ่งข้อ 4 (1) กำหนดว่า ห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยน การใช้อาคารโรงงาน เว้นแต่โรงงานประเภทซัก อบ รีด โรงงานทำน้ำแข็ง โรงงานทำน้ำดื่ม และ โรงงานทำน้ำให้บริสุทธิ์ที่ใช้เครื่องจักรไม่เกิน 200 แรงม้า และมีพื้นที่อาคารรวมไม่เกิน 300 ตาราง เมตร ในพื้นที่ที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ และเขตควบคุมอาคารของจังหวัดพังงาตามแผนที่ท้ายประกาศกระทรวงดังกล่าว และข้อ 11 กำหนดว่ามีให้กระทำหรือประกอบกิจกรรมหรือ กิจการใดเพิ่มขึ้นหรือนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาตไว้แล้ว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ประกาศกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ ลิดรอนสิทธิในการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม จำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพ ขอให้ศาลพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีแก้ไขประกาศกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการอยู่ก่อนวันที่ ประกาศดังกล่าวใช้บังคับ กระทำหรือประกอบกิจกรรมหรือกิจการใดเพิ่มขึ้นหรือนอกเหนือจากที่ ได้รับอนุญาตไว้แล้วตามพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตไว้เดิมได้ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อข้อ 4 (1) และข้อ 11 ของประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ ออกโดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติมาตรา 45 ประกอบกับมาตรา 44 (1) และ (2) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ อันมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้ และการ ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ มีเหตุผลสืบเนื่องมาจากปัญหา คุณภาพสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเลจังหวัดพังงา ส่วน หนึ่งมาจากการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้น ที่ประกาศดังกล่าวห้ามขยายโรงงานหรือ ย้ายโรงงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงเป็นมาตรการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการ อุตสาหกรรมไม่ให้มีการก่อกมลพิษเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังเป็นการฟื้นฟูสภาพความเสื่อมโทรมของ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่งเห็นได้ว่า ข้อ 4 (1) และข้อ 11 ของประกาศกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ เป็นมาตรการที่สามารถบรรลุผลในการฟื้นฟู

ทรัพยากรธรรมชาติได้มากกว่ามาตรการอื่น และแม้ว่ามาตรการดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อเสรีภาพในการประกอบอาชีพกิจการโรงงานอุตสาหกรรมของผู้ฟ้องคดี แต่ก็ถือได้ว่าเป็นมาตรการที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นการที่ผู้ฟ้องคดีไม่อาจขยายโรงงานหรือเพิ่มกำลังการผลิตอาจทำให้กระทบต่อรายได้ตามประกาศดังกล่าว ก็เป็นเพียงระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ ใช้บังคับ อีกทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ฟ้องคดีมีแผนงานที่จะขยายโรงงานหรือเพิ่มกำลังการผลิตโรงงานภายในกำหนดระยะเวลา 5 ปี ดังนั้น เมื่อนำผลประโยชน์ของส่วนรวมมาเปรียบเทียบกับความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับ ผลประโยชน์ของส่วนรวมย่อมมีมากกว่า ประกอบกับประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ ที่ห้ามการขยายหรือเพิ่มกำลังการผลิตก็มิใช่การห้ามโดยสิ้นเชิงและตลอดไป กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่าประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งเสรีภาพในการประกอบกิจการโรงงานของผู้ฟ้องคดีและบุคคลอื่นที่ประกอบกิจการโรงงาน ดังนั้น ข้อ 4 (1) และข้อ 11 ของประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ จึงเป็นกฎที่ชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พ. 33/2553)

คดีพิพาทตามแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

1. คดีพิพาทที่มีประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง

1.1 คดีพิพาทที่ประชาชนขอให้หน่วยงานทางปกครองดูแลมิให้มีกิจการสาธารณูปโภคที่อยู่ในความรับผิดชอบก่อให้เกิดมลพิษ โจทก์ยื่นฟ้องการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยต่อศาลจังหวัดลำปาง อ้างว่า จำเลยตั้งโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าที่ตำบลแม่มาะ อำเภอมะมาะ จังหวัดลำปาง ทำการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้ถ่านหินลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงหลัก ทั้งที่ทราบดีอยู่แล้วว่าถ่านหินลิกไนต์ที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงที่มีคุณภาพต่ำ เมื่อเกิดการเผาไหม้จะทำให้เกิดฝุ่นแขวนลอยและสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์อันเป็นสารพิษจำนวนมาก อีกทั้งจำเลยยังไม่ดำเนินการควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นและสารดังกล่าวทั้งที่สามารถทำได้ การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวังทำให้เกิดมลภาวะโดยทั่วไปในอำเภอมะมาะ จังหวัดลำปาง และอำเภอใกล้เคียง ทำให้โจทก์ซึ่งอาศัยอยู่ที่ ตำบลบ้านดง อำเภอมะมาะ จังหวัดลำปาง หายใจเอาฝุ่นแขวนลอยและสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์เข้าไปสะสมในร่างกายโดยไม่รู้ตัวเป็นเวลานานกว่า 20 ปีมาแล้ว และเกิดอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง ขอให้ศาลมีคำพิพากษา

ให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน 102,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้นให้แก่โจทก์ ชำระค่าฤชาธรรมเนียม ค่าทนายความแทนโจทก์และหยุดการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยถ่านหินลิกไนต์จนกว่าจะมีวิธีการ ป้องกันฝุ่นแขวนลอยและสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์มิให้กระจายฟุ้งไปในอากาศได้อย่างสมบูรณ์ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลพิจารณาแล้ว เห็นว่า คดีนี้มีประกาศ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2544) เรื่อง กำหนดให้โรงไฟฟ้า แม่เมาะเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียออกสู่บรรยากาศ ข้อ 2 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโรงไฟฟ้าแม่เมาะตามข้อ 1 ปล่อยทิ้งอากาศเสีย ออกสู่บรรยากาศ เว้นแต่จะได้ทำการบำบัดอากาศเสียให้เป็นตามมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้ง อากาศเสียจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2544) เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสีย จากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ใช้วิธีทำให้เจือจาง (Dilution)” ซึ่งประกาศทั้งสองฉบับ ออกตามความในมาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ดังนั้น จำเลยจึงมีหน้าที่ตามกฎหมายโดยต้องบำบัดอากาศเสียให้ได้มาตรฐานเสียก่อนจะปล่อยออก สู่บรรยากาศได้ การที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยมีหน้าที่ควบคุมฝุ่นแขวนลอยกับสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ มิให้ฟุ้งกระจายไปในอากาศแต่ไม่ดำเนินการควบคุมทั้งที่สามารถกระทำได้จึงเป็นคดีพิพาทว่า หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทำละเมิดอันเนื่องมาจากการละเลยต่อหน้าที่ตาม ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 15/2546, 16/2546, 17/2546 และ 24/2546)

2. คดีพิพาทอันเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยสาธารณะ

2.1 คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

2.1.1 กรุงเทพมหานครว่าจ้างให้บริษัทเอกชนก่อสร้างเขื่อนกันดินริม

คลองสาธารณะทำให้พื้นที่ดินบริเวณใกล้เคียงทรุดตัว โจทก์ฟ้องกรุงเทพมหานคร เป็น จำเลยที่ 1 และห้างหุ้นส่วนจำกัด บี.เจ. ก่อสร้าง เป็นจำเลยที่ 2 ว่า จำเลยที่ 1 ได้ทำสัญญาว่าจ้างให้ จำเลยที่ 2 ก่อสร้างเขื่อนกันดินริมคลองตาอูฐ จำเลยที่ 1 ได้กระทำการด้วยความประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรง ไม่ตรวจสอบระดับพื้นดินบ้านเรือนของประชาชน โดยกำหนดให้สร้างคันทับหลัง เขื่อนให้อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าระดับบ้านเรือนของประชาชน เมื่อจำเลยที่ 2 เข้าดำเนินการก่อสร้าง

ทำให้พื้นดินที่อยู่ในบริเวณดังกล่าวทรุดตัว เป็นเหตุให้โจทก์ทั้งสามซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดเลขที่ 116875 116876 และ 116874 ตำบลทุ่งสองห้อง เขตบางเขน (ตลาดขวัญ) กรุงเทพมหานคร ตามลำดับ พร้อมสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินดังกล่าว ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดของจำเลยทั้งสอง ขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระค่าเสียหายแก่โจทก์ทั้งสาม รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 550,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีนี้โจทก์ซึ่งเป็นเอกชนยื่นฟ้องกรุงเทพมหานครเป็นจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นนิติบุคคล และมีหน้าที่บำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 6 ประกอบมาตรา 89(6) กรุงเทพมหานครจึงเป็นหน่วยงานทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3 และเป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับหน่วยงานทางปกครอง อย่างไรก็ตาม ข้อพิพาทในมูลละเมิดระหว่างเอกชนกับหน่วยงานทางปกครอง อันอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองนั้นจะต้องเป็นการกระทำละเมิดอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เมื่อจำเลยที่ 1 ว่าจ้างจำเลยที่ 2 ให้ทำการก่อสร้างเขื่อนกั้นดินบริเวณริมคลองตาอูฐ แต่จำเลยทั้งสองไม่ใช้ความระมัดระวังในการดำเนินการก่อสร้าง โดยจำเลยที่ 1 กำหนดระดับของคันทับหลังเขื่อนอยู่ในระดับต่ำกว่าพื้นดิน ทำให้ดินในที่ดินของโจทก์ไหลออกจากที่ดิน เป็นเหตุให้บ้านเรือนของโจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหาย เมื่อจำเลยที่ 1 มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการบำรุงรักษาทางระบายน้ำ การจัดให้มีและก่อสร้าง ตลอดจนการออกแบบเขื่อนดังกล่าว ก็เพื่อประโยชน์ในการระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร การกระทำตามฟ้องจึงเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของจำเลยที่ 1 เมื่อก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่ผู้อื่น จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) คดีนี้จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 14/2547)

2.1.2 กรณีเทศบาลจัดทำท่อระบายน้ำริมถนนสาธารณะโดยประมาท

เลนเล่อ โจทก์ฟ้องว่า จำเลยได้จัดทำท่อระบายน้ำริมถนน สายสระแก้ว – จันทบุรี ระหว่างกิโลเมตรที่ 112 ถึงกิโลเมตรที่ 113 ฝั่งขวาของถนนจากจังหวัดสระแก้วมุ่งหน้าไปจังหวัดจันทบุรี หน้าตลาดตำบลวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นเขตปกครองท้องถิ่นของจำเลย โดยทุกระยะ 10 เมตร จะสร้างบ่อระบายน้ำทิ้งและใช้ตะแกรงเหล็กปิดไว้เพื่อให้ น้ำจากถนนไหลลงในท่อระบายน้ำใต้ดิน และป้องกันไม่ให้คนหรือสิ่งของตกลงไปในบ่อระบายน้ำทิ้ง ทั้งนี้

จำเลยจะต้องจัดทำตะแกรงเหล็กวางบนปากบ่อ ให้พอดีและต้องจัดทำบารองรับตะแกรงเหล็ก ให้พอดีกับตะแกรงเหล็ก ให้มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยพอที่จะรับน้ำหนักคน สิ่งของหรือรถยนต์ อันเป็นการก่อสร้างตามหลักวิศวกรรมตามแบบแปลนที่กฎหมายกำหนด แต่จำเลยได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อ ก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบแปลนวิศวกรรมเพื่อความปลอดภัย นำตะแกรงเหล็กไปปิดปากบ่อระบายน้ำทั้งบริเวณดังกล่าว โดยไม่จัดทำบารองรับตะแกรงเหล็ก บริเวณปากบ่อ และทำตะแกรงเหล็กมีขนาดเล็กกว่า ปากบ่อตั้งแต่เริ่มทำการก่อสร้างเรื่อยมา จนกระทั่งวันที่ 26 เมษายน 2546 โจทก์ได้ไต่ขึ้นบนตะแกรงเหล็กดังกล่าว แต่ตะแกรงเหล็ก รับน้ำหนักโจทก์ไม่ได้ โจทก์และตะแกรงเหล็กตกลงไปในบ่อระบายน้ำทั้งพร้อมกัน เป็นเหตุให้ ตะแกรงเหล็กทับขาขวาโจทก์หักหลายท่อน ขอให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายจำนวน 250,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า จำเลย ในคดีนี้เป็นราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจและหน้าที่ตามมาตรา 50 (2) มาตรา 51 (8) แห่งพระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2511 ประกอบกับมาตรา 16 (2) แห่งพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้เทศบาลตำบลมีอำนาจหน้าที่จัดให้มีและบำรุงทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ อันเป็น กิจการทางปกครองหรือการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองเช่นจำเลย โดยเฉพาะอำนาจและหน้าที่ดังกล่าว ย่อมหมายความว่ารวมถึงการกำหนดแบบแปลนและแบบรูปของทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ ที่จะทำการก่อสร้างให้ได้มาตรฐานทางวิศวกรรมเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ควบคุมดูแล ให้การก่อสร้างเป็นไปตามแบบแปลนและแบบรูปที่กำหนด และทำนุบำรุงให้อยู่ในสภาพ ที่สามารถใช้งานได้ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนอยู่เสมอ เมื่อ คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า จำเลยได้จัดทำท่อระบายน้ำริมถนนสายสระแก้ว – จันทบุรี ระหว่างกิโลเมตร ที่ 112 ถึงกิโลเมตรที่ 113 ผังขวาของถนนจากจังหวัดสระแก้วมุ่งหน้าไปจังหวัดจันทบุรี หน้าตลาด ตำบลวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ของจำเลย โดยทุกระยะ 10 เมตร จะสร้างบ่อระบายน้ำทิ้งและใช้ตะแกรงเหล็กปิดไว้เพื่อให้ น้ำจากถนนไหลลงท่อระบายน้ำได้ดิน และป้องกันมิให้คนหรือสิ่งของตกลงไปในบ่อระบายน้ำทิ้ง แต่จำเลยประมาทเลินเล่อละเลยมิได้ จัดทำตะแกรงเหล็กปิดวางบนปากบ่อให้มีขนาดพอดีกับปากบ่อ ทั้งมิได้จัดทำบารองรับตะแกรง เหล็กให้มีความมั่นคงแข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักคนหรือสิ่งของได้อย่างปลอดภัย เมื่อโจทก์ไต่ขึ้น บนตะแกรงเหล็กดังกล่าวเป็นเหตุให้โจทก์พลัดตกลงไปในบ่อระบายน้ำทิ้ง ตะแกรงเหล็กทับขา ของโจทก์หักหลายท่อน คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของจำเลยซึ่งเป็นหน่วยงาน

ทางปกครอง อันเกิดจากการที่จำเลยละเลยต่อหน้าที่ในการดำเนินการทางปกครองหรือการบริการสาธารณะที่กฎหมายกำหนดให้จำเลยต้องปฏิบัติและอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 10/2548)

2.1.3 กรมทางหลวงไม่ดูแลรักษาดันไม้นในเขตทางหลวง ทำให้ต้นหาง

นกยูงในเขตทางหลวงล้มทับรถยนต์ของประชาชน ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ไม่ดูแลรักษาดันไม้นในเขตทางหลวงพิษณุโลก - สุโขทัย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นเหตุให้ต้นหางนกยูงในเขตทางหลวงล้มทับรถยนต์ของผู้ฟ้องคดี ทำให้ผู้ฟ้องคดีกับบุคคลในรถได้รับบาดเจ็บและรถยนต์ได้รับความเสียหาย ผู้ฟ้องคดีได้เรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือ ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2547 ปฏิเสธความรับผิดชอบโดยอ้างว่าเหตุเกิดจากธรรมชาติ อันเป็นเหตุสุดวิสัย ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้อง ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงินจำนวน 517,866 บาท คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีเป็นเอกชนยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นส่วนราชการฐานะกรมสังกัดกระทรวงคมนาคม ตามมาตรา 21 (6) แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 โดยกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านทางหลวง การก่อสร้างและบำรุงรักษาทางหลวงให้มีโครงข่ายทางหลวงที่สมบูรณ์ ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยในการเดินทาง โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดำเนินการเกี่ยวกับทางหลวงหลายประการ จำเลยจึงเป็นหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เมื่อโจทก์ฟ้องว่า จำเลยละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษาดันไม้นในเขตทางหลวงพิษณุโลก - สุโขทัย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นเหตุให้ต้นหางนกยูงในเขตทางหลวงล้มทับรถยนต์ของผู้ฟ้องคดี ขณะที่ผู้ฟ้องคดีขับขี้อยู่บนทางหลวง ทำให้ผู้ฟ้องคดีกับบุคคลในรถได้รับบาดเจ็บและรถยนต์ได้รับความเสียหาย ขอให้ชดเชยค่าเสียหาย คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 31/2549)

2.1.4 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคละเลยไม่ดูแลตรวจสอบความมั่นคง

ปลอดภัยในอุปกรณ์ไฟฟ้าที่นำมาติดตั้ง ทำให้กระแสไฟฟ้ารั่วไหลจากคอมไฟฟ้า โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2551 หม้อแปลงไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้าบนเสาไฟฟ้าของจำเลยหรืออยู่

ในความครอบครองของจำเลยซึ่งติดตั้งอยู่ในซอย ห่างจากบ้านของโจทก์ 500 เมตร ชำรุดหรือชำรุด อันเนื่องจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความประมาทของจำเลยที่มีได้ตรวจ ดูแล รักษาให้อยู่ในสภาพปลอดภัยและใช้งานได้ดี ซึ่งบุคคลเช่นจำเลยจะต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และอาจใช้ความระมัดระวังได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ เป็นเหตุให้หม้อแปลงไฟฟ้าระเบิดและเกิดการลัดวงจร หรือมิฉะนั้นก็ปล่อยให้มีการใช้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านหม้อแปลงไฟฟ้าดังกล่าวเกินจำนวนที่หม้อแปลงไฟฟ้าจะสามารถให้ใช้งานได้ หรือหม้อแปลงไฟฟ้าใช้งานนานจนเสื่อมสภาพแล้วโดยจำเลยมิได้ตรวจดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพปลอดภัย เป็นเหตุให้กระแสไฟฟ้าจากสายส่งแรงสูงไหลผ่านสายไฟฟ้าเข้าไปในสายส่งแรงต่ำที่จ่ายไฟฟ้าเข้าบ้านของโจทก์ และไหลเข้าเครื่องรับโทรทัศน์ที่เสียบปลั๊กไฟในบ้าน ทำให้เกิดความร้อนสูงจนถึงขั้นลุกติดไฟลามไหม้ร้าน และทรัพย์สินในร้านของโจทก์ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย จำเลยจึงต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ทรัพย์สินนั้นต่อโจทก์ ขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน 6,658,079 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน 6,413,562 บาท คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้จำเลยเป็นรัฐวิสาหกิจจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2503 จำเลยจึงเป็นหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์ในการผลิต จัดให้ได้มา จัดส่ง และจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าในเขตส่วนภูมิภาคซึ่งอยู่นอกเขตท้องที่ที่การไฟฟ้านครหลวงดำเนินการอยู่ และในประเทศใกล้เคียง ตามมาตรา 6 และมาตรา 7 และมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ดังกล่าว ซึ่งรวมถึงอำนาจจัดระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้และรักษาทรัพย์สินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคตามมาตรา 13 (6) เมื่อโจทก์อ้างว่า หม้อแปลงไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้าบนเสาไฟฟ้าของจำเลย หรืออยู่ในความครอบครองของจำเลยชำรุดหรือชำรุด เป็นเหตุให้กระแสไฟฟ้าจากสายส่งแรงสูงไหลผ่านสายไฟฟ้าเข้าไปในสายส่งแรงต่ำภายในบ้านของโจทก์ทำให้เกิดไฟลุกไหม้ร้านและทรัพย์สินในร้านของโจทก์ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย โดยโจทก์อ้างว่าจำเลยละเลยไม่ดูแลหม้อแปลงไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้าบนเสาไฟฟ้าของจำเลยให้อยู่ในสภาพปลอดภัยและใช้งานได้ดี เป็นเหตุให้หม้อแปลงไฟฟ้าระเบิดและเกิดการลัดวงจรหรือ มีกระแสไฟฟ้าแรงสูงไหลผ่านหม้อแปลงไฟฟ้าของจำเลยเข้าไปในสายไฟฟ้าแรงต่ำภายในบ้านของโจทก์ ทำให้เกิดไฟลุกไหม้ทรัพย์สินเสียหาย คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 51/2553)

2.2 คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลยุติธรรม

2.2.1 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคละเลยไม่ดูแลตรวจสอบความมั่นคงปลอดภัยของเสาไฟฟ้าแรงสูง ทำให้เสาไฟฟ้าแรงสูงหักโค่นล้มขวางถนน เป็นเหตุให้สายไฟฟ้าหรือลวดสลิงเกี่ยวกับรถยนต์คันที่บริษัทรับประกันไว้ได้รับความเสียหาย โจทก์เป็นผู้รับประกันภัยรถยนต์จากผู้เอาประกันภัย จำเลยเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2503 และเป็นผู้ครอบครองดูแลเสาไฟฟ้าและสายไฟฟ้าริมถนนสุวินทวงศ์ – บางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มีหน้าที่ดูแล มิให้เสียหายหรือชำรุดบกพร่องจนเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2550 ขณะถึงที่เกิดเหตุ มีลมพัดแรงทำให้เสาไฟฟ้าแรงสูงขนาด 12 เมตร ซึ่งอยู่ในความครอบครองดูแลของจำเลย หักโค่นล้มขวางถนนจำนวน 6 ต้น เป็นเหตุให้สายไฟฟ้าหรือลวดสลิงเกี่ยวกับรถยนต์คันที่โจทก์รับประกันภัยไว้ได้รับความเสียหาย จำเลยมีหน้าที่ดูแลบำรุงรักษาเสาดังกล่าวไม่ระมัดระวัง ขอให้บังคับจำเลยชำระเงินแก่โจทก์พร้อมดอกเบี้ย คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้จำเลยเป็นรัฐวิสาหกิจจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2503 จำเลยจึงเป็นหน่วยงานทางปกครอง ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์ในการผลิต จัดให้ได้มา จัดส่ง และจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าในเขตส่วนภูมิภาคซึ่งอยู่นอกเขตท้องที่ที่การไฟฟ้านครหลวงดำเนินการอยู่ และในประเทศใกล้เคียงตามมาตรา 6 และมาตรา 7 และมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ดังกล่าว ซึ่งรวมถึงอำนาจจัดระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้และรักษาทรัพย์สินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ตามมาตรา 13 (6) เมื่อโจทก์อ้างว่า เสาไฟฟ้าแรงสูงขนาด 12 เมตร จำนวน 6 ต้น ซึ่งอยู่ในความครอบครองดูแลของจำเลยถูกลมพายุพัดหักโค่นล้มขวางถนน เป็นเหตุให้สายไฟฟ้า หรือลวดสลิงเกี่ยวกับรถยนต์คันที่โจทก์รับประกันภัยไว้ได้รับความเสียหาย โดยพฤติการณ์การกระทำของจำเลยที่โจทก์อ้าง กล่าวถึงการละเลยไม่ดูแลเสาไฟฟ้าที่อยู่ในความครอบครองให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง เป็นเหตุให้ล้มลงขวางถนนเมื่อถูกลมพายุพัดนั้นเป็นอำนาจโดยทั่วไปของจำเลยเท่านั้น เหตุละเมิดหาใช่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายในการผลิต จัดให้ได้มาจัดส่ง และจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าซึ่งเป็นอำนาจโดยตรงของจำเลย ดังนั้น ข้อพิพาทในคดีนี้จึงมิใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แต่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 5/2553)

2.2.2 กองทัพบกเคลื่อนย้ายวัดสระเบ็ดโดยประมาทเป็นเหตุให้เกิดการระเบิดก่อนถึงจุดทำลาย และทำให้ทรัพย์สินที่บริษัทรับประกันภัยไว้ได้รับความเสียหาย

บริษัทประกันภัยคุ้มภัย จำกัด (มหาชน) ยื่นฟ้องกรมสรรพาวุธทหารบก ที่ 1 และกองทัพบกที่ 2 ว่า เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2544 เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้ดำเนินการเคลื่อนย้ายวัดสระเบ็ดออกไปทำลาย ณ สถานที่ทำลายวัดสระเบ็ดด้วยความประมาท และปราศจากความระมัดระวัง เป็นเหตุให้เกิดการระเบิดก่อนถึงจุดทำลายและทำให้รถยนต์ที่ผู้ฟ้องคดีรับประกันภัยไว้ได้รับความเสียหาย ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองชดเชยค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ย คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และการดำเนินการเคลื่อนย้ายวัดสระเบ็ดออกไปทำลาย ณ สถานที่ทำลายวัดสระเบ็ด ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เมื่อเกิดความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ กรณีจึงเป็นไปตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการไปในการปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม แต่การดำเนินการเคลื่อนย้ายวัดสระเบ็ดออกไปทำลาย ถือเป็นเพียงปฏิบัติการทางปกครองทางกายภาพเพื่อให้กิจการของฝ่ายปกครองเกิดผลสำเร็จเท่านั้น กรณีนี้มีได้เป็นเรื่องการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น คดีพิพาทจึงมิใช่เรื่องเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย กฎ หรือคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) คดีนี้จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง หากแต่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 34/2546 และ 37/2547)

2.2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการขุดขยายคูน้ำธรรมชาติ จนทำให้ดินทรุดตัวพังทลายและรั้วบ้านทรุดตัวตามแนวดิน คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีขุดลอกคูน้ำรูกล้ำเข้าไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดีเป็นเหตุให้ที่ดินและรั้วของผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ขอให้ชดเชยค่าเสียหายและทำที่ดินให้อยู่ในสภาพเดิม ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า การขุดลอกขยายคูน้ำได้ยึดถือแนวธรรมชาติที่ปรากฏอยู่เดิม และระวางที่ดินซึ่งแสดงแนวเขตเหมืองสาธารณประโยชน์ ตลอดจนแนวเขตแสดงสิทธิของราษฎรเป็นสำคัญ ในระหว่างก่อสร้างได้มีเจ้าของที่ดินใกล้เคียงและเจ้าของที่ดินที่ขุดผ่านมาตรวจสอบดูแลระวางแนวเขตของตนเองจนสิ้นสุดโครงการโดยมิได้มีการโต้แย้งกรรมสิทธิ์ อีกทั้งการขุดลอกคูน้ำดังกล่าวก็ไม่ได้รูกล้ำเข้าไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดี ความเสียหายของรั้วที่เกิดขึ้นมิใช่ความผิดของผู้ถูกฟ้องคดี แต่เกิดจากกระแสน้ำพัดเซาะดินอันเป็นภัยธรรมชาติ

ซึ่งเป็นเหตุสุดวิสัย ดังนั้น คู่กรณียังคงโต้แย้งกันอยู่ว่า การขุดลอกคูน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีได้รูกล้ำเข้าไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดีหรือไม่ ศาลจำเป็นต้องพิจารณาให้ได้ความเสียก่อนว่าที่ดินพิพาทเป็นของผู้ฟ้องคดีตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างหรือไม่แล้วจึงจะพิจารณาได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีกระทำละเมิดหรือไม่ ดังนั้น จึงเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินอันเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 30/2547)

2.2.4 ห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งรับจ้างเทศบาลขุดดินเพื่อวางท่อระบายน้ำ

เป็นเหตุให้ท่อระปาดำหรับจ่ายน้ำประปาได้รับความเสียหาย โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2546 จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นนิติบุคคล โดยมีจำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการทำสัญญาจ้างก่อสร้างวางระบายน้ำสายพัฒนัคมลาไสยให้กับเทศบาลตำบลคมลาไสย ในระหว่างการก่อสร้างดังกล่าว เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2546 ลูกจ้างของจำเลยที่ 1 ใช้แบ็กโฮขุดดินเพื่อวางท่อระบายน้ำตามคำสั่งและในทางการที่จ้างของจำเลยที่ 1 โดยขุดตัดดินบริเวณขอบถนนพัฒนัคมลาเขตโดยประมาทปราศจากความระมัดระวังและไม่ตรวจสอบแนวท่อประปาของโจทก์ทำให้กระแทกถูกท่อประปาดำหรับจ่ายน้ำประปาที่วางไว้ใต้ดินของสำนักงานประปาภาพลันธุ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของโจทก์แตกชำรุดเสียหาย ขอให้จำเลยทั้งสองชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ย คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้โจทก์เป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 ฟ้องจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นเอกชน ขอให้ชดเชยค่าเสียหายกรณีลูกจ้างของจำเลยที่ 1 กระทำละเมิดในทางการที่จ้าง ซึ่งใช้รถแบ็กโฮขุดตัดดินบริเวณขอบถนนโดยประมาทปราศจากความระมัดระวัง ทำให้กระแทกถูกท่อประปาของโจทก์แตกชำรุดเสียหาย ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่หน่วยงานทางปกครองยื่นฟ้องจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นเอกชนเท่านั้น และแม้จำเลยที่ 1 จะเป็นคู่สัญญากับเทศบาลตำบลคมลาไสยตามสัญญาจ้างก่อสร้างวางระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กสายพัฒนัคมลาเขตก็ตาม แต่จำเลยทั้งสองก็มีใช้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ข้อพิพาทคดีนี้จึงมิใช่คดีพิพาทตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 แต่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 46/2548)

3. คดีพิพาทเกี่ยวข้องกับป่าไม้

คดีพิพาทที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้โดยลักษณะของคดีเป็นคดีสิ่งแวดล้อมประเภทหนึ่ง แต่คดีทั้งหมดที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

มีประเด็นที่จำเป็นต้องพิสูจน์สิทธิในที่ดินให้ได้ความเสียก่อนว่าที่ดินเป็นของผู้ฟ้องคดีหรือไม่ ดังนั้น คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลจึงวินิจฉัยว่าเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม

3.1 ที่ดินออกโฉนดทับที่ป่าสงวนแห่งชาติ โจทก์ทั้งหกร่วมกันซื้อที่ดินมีโฉนดจำนวน 9 แปลงเมื่อปี พ.ศ. 2533 และมีความประสงค์จะขายที่ดินดังกล่าวในปี พ.ศ. 2538 แต่ถูกจำเลยที่ 4 อาศัยห้ามจำหน่ายจ่ายโอน เนื่องจากอยู่ระหว่างการตรวจสอบว่า ที่ดินของโจทก์ทั้งหกตามโฉนดที่ดินเลขที่ 10476 ถึง 10478 และ 10481 ถึง 10484 มีการออกทับที่ป่าสงวนแห่งชาติเขาชะประคูหรือไม่ เพื่อดำเนินการเพิกถอนโฉนดทั้ง 7 แปลงตามมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ที่เห็นว่าการออกโฉนดที่ดินทั้ง 7 แปลงดังกล่าวเป็นการออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนที่ดินอีก 2 แปลงที่เหลือไม่ได้ถูกสงสัยว่าอยู่ในเขตป่าสงวนแต่ต้องโยงไว้เพื่อตรวจสอบก่อน ทั้งที่คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินทั้ง 7 แปลง สรุปผลว่าบริเวณที่ตรวจสอบมีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีลักษณะเป็นที่ราบไม่มีสภาพป่า เป็นพื้นที่เหมาะแก่การเกษตรและไม่เป็นต้นน้ำลำธาร ทั้งไม่เป็นพื้นที่ที่มีภาระผูกพันของกรมป่าไม้ ไม่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเขาชะประคู และไม่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ แต่จำเลยที่ 4 กลับสั่งเพิกถอนหรือกรมที่ดินเพราะเห็นว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมายและยังไม่เคยมีแนวปฏิบัติมาก่อน หลังจากนั้น โจทก์ทั้งหกได้ติดต่อจำเลยทั้งหกเพื่อทราบผลการดำเนินการเรื่อยมา แต่ไม่ได้รับคำตอบ ขอให้ศาลมีคำสั่งว่าโจทก์ทั้งหกเป็นผู้มีกรรมสิทธิในที่ดินทั้ง 9 แปลงดังกล่าว และให้เพิกถอนคำสั่งห้ามจำหน่ายจ่ายโอนที่ดินทั้ง 9 แปลงดังกล่าวด้วย จำเลยทั้งหกให้การว่า โจทก์ทั้งหกและผู้ซึ่งโอนสิทธิในที่ดินทั้ง 7 แปลงให้แก่โจทก์ทั้งหกนั้น เป็นผู้ไม่มีสิทธิใดๆ ในที่ดินดังกล่าวโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะโฉนดที่ดินทั้ง 7 แปลงดังกล่าว ออกทับที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาชะประคูและ ป่าเขามะกอก ไม่ได้แจ้งการครอบครองตามมาตรา 5 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ถือว่าละเมิดสิทธิครอบครองรัฐจึงมีอำนาจจัดที่ดินได้และกรมป่าไม้ได้ประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นป่าสงวนแห่งชาติแล้ว ทั้งการออกโฉนดที่ดินพิพาทไม่ถูกต้องตามระเบียบและขั้นตอนของกฎหมาย ที่ดินพิพาทจึงยังคงเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งแม้เหตุแห่งการฟ้องคดีนี้จะสืบเนื่องมาจากคำสั่งอายัดห้ามจำหน่ายจ่ายโอนที่ดินแปลงพิพาทของฝ่ายปกครอง อันเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อทำการตรวจสอบ แต่การที่โจทก์ทั้งหกอ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นกรรมสิทธิ์ของตน และขอให้ศาลมีคำสั่งรับรองกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท ทั้งจำเลยทั้งหกก็ให้การต่อสู้คดีว่า ที่ดินพิพาทเป็นป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาชะประคูและป่าเขามะกอก โฉนดที่ดินพิพาทออกโดยทับที่ป่าสงวนดังกล่าวและไม่ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายนั้น จึงเห็นว่า การที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้โจทก์ทั้งหกเป็น

ผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทและให้เพิกถอนคำสั่งอายัดที่ดินพิพาทของฝ่ายปกครองตามคำขอได้ นั้น ศาลจำเป็นต้องพิจารณาให้ได้ความเสียก่อนว่าโจทก์ทั้งหกเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทหรือไม่ เป็นสำคัญ จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของ ศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 19/2549)

3.2 ออกโฉนดที่ดินในพื้นที่ป่าชุมชน คดีนี้ตามคำฟ้องของโจทก์ทั้งสามสืบเถิดอ้าง ว่า จำเลยที่ 2 ดำเนินการรังวัดแนวเขตที่ดินที่เป็นพื้นที่ป่าชุมชน อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน แล้วนำไปออกโฉนดที่ดินจำนวน 9 แปลงให้แก่ผู้มีชื่อ ทำให้โจทก์ทั้งสามสืบเถิดและราษฎรบริเวณใกล้เคียงไม่สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินพิพาทได้ ขอให้เพิกถอนโฉนดดังกล่าว ส่วนจำเลยทั้งสอง ให้การว่า การออกโฉนดที่ดินพิพาทให้แก่ผู้มีชื่อเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ดังนั้น ศาล จำต้องพิจารณาให้ได้ความเสียก่อนว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือเป็นของผู้มี ชื่อ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน คดีจึงอยู่ในอำนาจพิจารณา พิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 62/2553)

3.3 ครอบครองที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขามวก คดีนี้แม้จำเลยทั้งหกจะเป็นหน่วยงานทางปกครองแต่ตามคำฟ้องโจทก์อ้างว่า โจทก์ซื้อ ที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) เลขที่ 212, 213 และ 217 หมู่ที่ 7 ตำบลบางพระ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชลบุรี เนื้อที่รวม 159 ไร่ 2 งาน 46 ตารางวา จากนายโสภณ คำนุ้ย กับพวก ที่รับโอนมาจากผู้มีสิทธิครอบครองเดิมและยื่นรังวัดขอออกโฉนดที่ดินตาม ส.ค. 1 ทั้งสามฉบับ ดังกล่าว แต่เจ้าพนักงานที่ดินแจ้งว่าที่ดินดังกล่าวอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ ป่าเขาเขียว – เขามวก โจทก์จึงยื่นฟ้องนายโสภณ กับพวก เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดชลบุรี เรื่อง สัญญาซื้อขายที่ดินเป็นโมฆะและเรียกเงินค่าที่ดินคืน ศาลมีคำพิพากษาเป็นคดีหมายเลขแดงที่ 482/2548 ให้ยกฟ้อง โดยวินิจฉัยว่าที่ดินพิพาทน่าจะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่าเขาเขียว – เขามวก แต่ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทเดิมครอบครองที่ดินและ ทำประโยชน์นับแต่ปี 2497 ถือว่าผู้มีสิทธิครอบครองบริเวณที่ดินพิพาทเข้าครอบครองโดยชอบด้วย กฎหมายอยู่ก่อนวันที่ทางราชการกำหนดให้บริเวณที่ดินพิพาทเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ที่ดิน พิพาท จึงเป็นที่ดินที่อาจออกเอกสารสิทธิต่อทางราชการได้ หรือแม้ไม่สามารถออกโฉนดที่ดิน ต่อทางราชการได้ โจทก์คงเสียสิทธิในการที่ไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเท่านั้น โจทก์หาเสียสิทธิใน สิทธิครอบครองที่ได้รับโอนจากจำเลยทั้งห้าไปแต่อย่างใด การซื้อขายที่ดินพิพาทจึงสมบูรณ์โดย การส่งมอบ โจทก์จึงยื่นรังวัดขอออกโฉนดที่ดินตาม ส.ค. 1 ทั้งสามฉบับดังกล่าวอีกครั้ง พร้อมกับ ส.ค. 1 เลขที่ 215 จำเลยทั้งหกคัดค้านอ้างว่าที่ดิน ส.ค. 1 ทั้งสามฉบับดังกล่าวอยู่ในเขตป่าสงวน แห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่มีร่องรอยการทำประโยชน์มีสภาพเป็นป่าไม้และไม่ใช้ที่ดิน

ส.ค. 1 ของบริเวณพื้นที่ที่ขออนุญาตที่ดิน โจทก์เห็นว่า แม้ที่ดินตาม ส.ค. 1 ทั้งสี่ฉบับจะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า แต่ผู้ครอบครองเดิมได้ทำประโยชน์เรื่อยมา และทางราชการได้ออกหนังสือแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) ตั้งแต่ปี 2497 ซึ่งเป็นการได้มาตามประมวลกฎหมายที่ดินและครอบครองที่ดินก่อนวันที่ทางราชการจะกำหนดให้ที่ดินดังกล่าวเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โจทก์ซึ่งรับโอนที่ดินดังกล่าวมาจึงมีสิทธิครอบครองที่ดินบริเวณดังกล่าวโดยชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์เป็นผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตาม ส.ค. 1 ทั้งสี่ฉบับดังกล่าวดีกว่าจำเลยที่ 3 และที่ 4 ให้จำเลยที่ 3 และที่ 4 กันที่ดินดังกล่าวออกจากพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขาชมภู่ ห้ามจำเลยทั้งหกขัดขวางและหรือคัดค้านการขออนุญาตที่ดินตาม ส.ค. 1 ทั้งสี่ฉบับดังกล่าว และให้จำเลยที่ 6 ออกโฉนดที่ดินให้แก่โจทก์ หากไม่ปฏิบัติให้ถือเอาคำพิพากษาเป็นการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งหก ส่วนจำเลยที่ 1 ที่ 3 ที่ 4 ที่ 5 และที่ 6 ให้การในทำนองเดียวกันว่า จำเลยที่ 1 ที่ 3 ที่ 4 ที่ 5 และที่ 6 ไม่ได้เป็นคู่ความในคดีของศาลจังหวัดชลบุรีหมายเลขแดงที่ 482/2548 และคำพิพากษาดังกล่าวมิใช่คำพิพากษา ที่วินิจฉัยถึงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน จึงไม่ผูกพันจำเลยที่ 1 ที่ 3 ที่ 4 ที่ 5 และที่ 6 ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกและที่ดินพิพาทดังกล่าวเป็นที่ดินที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาเขียว และ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขาชมภู่ ที่ดินไม่มีร่องรอยการทำประโยชน์มีสภาพเป็นป่าไม้และไม่ใช้ที่ดินตาม ส.ค. 1 ในบริเวณพื้นที่ที่ขออนุญาตที่ดินการที่จำเลยที่ 1 ถึงที่ 5 ระวางชี้แนวเขตป่าไม้และคัดค้านการออกโฉนดที่ดินตามคำขอของโจทก์เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ ส่วนกรณีจำเลยที่ 6 มีคำสั่งยกเลิกคำขอที่ยื่นขออนุญาตที่ดินเป็นการใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายที่ดิน และจำเลยที่ 2 ให้การว่า จำเลยที่ 2 ไม่มีอำนาจในการออกโฉนดเพียงแต่ให้ความเห็นการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขออนุญาตที่ดินตามคำสั่งจังหวัดชลบุรีเห็นว่า ตามคำฟ้องของโจทก์คดีนี้ ศาลจำเป็นต้องพิจารณาให้ได้ความว่าโจทก์มีสิทธิในที่ดินพิพาทไปขออนุญาตโฉนดได้หรือไม่ อันเป็นการขอให้รับรองสิทธิในที่ดิน แม้ที่ดินดังกล่าวอาจจะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือไม่ก็ตาม แต่หากโจทก์ได้สวมสิทธิของผู้ครอบครองเดิม ที่ครอบครองมาก่อนวันที่ทางราชการจะกำหนดให้เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โจทก์ก็ชอบที่จะได้รับรองสิทธิดังกล่าว ทั้งประเด็นพิพาทเกี่ยวกับที่ดินพิพาทในคดีนี้ แม้คู่ความจะมีคู่ความเดียวกันกับคู่ความในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 482/2548 ของศาลจังหวัดชลบุรีก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งศาลจังหวัดชลบุรีได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วข้อพิพาทในคดีนี้จึงเป็นคดีเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน อันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 29/2554)

4. คดีพิพาทเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอันเกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครอง หรือที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทต่างๆ

4.1 คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

4.1.1 เทศบาลดำเนินโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมริมฝั่งแม่น้ำ โดยการถมดินลงแม่น้ำและตอกเสาเข็มเพื่อสร้างคอนกรีตและก่อสร้างตลอดแนวตลิ่ง คดีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีคือ เทศบาลนครเชียงใหม่ซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 มาตรา 39 มาตรา 56 และพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 การที่ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามโครงการพิพาทด้วยการถมที่ดิน ตอกเสาเข็ม สร้างเขื่อน และสร้างทางเพื่อให้ประชาชนใช้เป็นสถานที่เดินออกกำลังกายและพักผ่อนถือได้ว่าเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายในการจัดระบบบริการสาธารณะกำหนดขอบเขตพื้นที่โครงการ ฯ ดังกล่าว ดังนั้น เมื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครอง อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย อีกทั้งคดีนี้ นอกจากผู้ฟ้องคดีจะขอให้ชดเชยค่าเสียหายแล้ว ยังมีคำขอในข้อ ก. และ จ. โดยขอให้ระงับหรือยุติโครงการริมฝั่งแม่น้ำปิงด้านตะวันออกเฉพาะส่วนที่ก่อหรืออาจจะก่อความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีไว้ จนกว่าจะมีการทบทวนแก้ไขเสียก่อน อันเป็นคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครองงดเว้นการกระทำโดยกำหนดเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 72 วรรคหนึ่ง (3) ข้อหานี้จึงอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 24/2545)

4.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลลุดลอกกระบายน้ำผ่านหน้าที่ดินของประชาชน ทำให้ประชาชนไม่สามารถข้ามคูน้ำไปทางการเกษตรในที่ดินของตนได้สะดวก จึงขอให้ทำสะพานข้ามคูน้ำ และปรับสันคูเพื่อให้เป็นทางสัญจรข้ามไปมาได้ โดยสะดวก รวมทั้งขยายเขตการไฟฟ้าเพื่อความสะดวกในการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลกลาย เป็นราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นหน่วยงานทางปกครอง ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มีอำนาจหน้าที่ในการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบกอันเป็นการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน ตามมาตรา 67 (1) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 การที่ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามโครงการพิพาทด้วยการ ขุดลอกคูระบายน้ำเพื่อประโยชน์แก่การเกษตร การอุปโภค การป้องกันอุทกภัย ตลอดจนการกำหนด จุดทำสะพานข้าม และรายละเอียดอื่น ๆ นั้น ถือได้ว่าเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายดังกล่าวในการ จัดระบบบริการสาธารณะ ดังนั้นเมื่อก่อให้เกิดความเสียหาย หรือกระทบกระเทือนสิทธิของ ผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานทางปกครอง นอกจากนี้ การที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีจัดทำสะพานข้าม และปรับสันคูระบายน้ำเพื่อเป็น ทางสัญจร รวมทั้งขยายเขตการไฟฟ้า นั้น ก็เป็นคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครอง กระทำการเพื่อเยียวยาความเดือดร้อนจากการกระทำละเมิดที่ถูกฟ้องร้อง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 72 วรรคหนึ่ง (3) กรณีพิพาทดังกล่าว จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 32/2546)

4.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลและนายอำเภอละเลยไม่ดูแลทาง

สาธารณะ คดีนี้ผู้ฟ้องคดีอ้างว่ามีผู้รุกล้ำทางสาธารณะเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับความสะดวก ในการใช้ทางดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงร้องเรียนให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองกับ เจ้าหน้าทีของรัฐและมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาทางสาธารณะให้ไปดำเนินการตามกฎหมาย กับผู้รุกล้ำ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเพิกเฉย ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองก็ให้การต่อสู้คดีว่ามีการรุกล้ำทาง สาธารณะจริงและผู้รุกล้ำก็ยินยอมที่จะปรับสภาพทางสาธารณะให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ขณะนี้อยู่ใน ระหว่างดำเนินการอยู่ ดังนั้นตามคำฟ้องและคำให้การต่างก็รับกันว่า มีผู้รุกล้ำทางสาธารณะและ ผู้รุกล้ำก็ยอมรับว่าได้รุกล้ำทางสาธารณะจริง เห็นว่าคดีนี้ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน พิพาทว่าเป็นทางสาธารณะหรือไม่ แต่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (2) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 หรือไม่ อันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 44/2548)

4.1.4 การระบายน้ำล่าช้า และไม่ควบคุมรักษาระดับน้ำให้เหมาะสมจน

ทำให้ที่ดินของประชาชนถูกน้ำท่วมในฤดูเก็บเกี่ยวข้าวทุกปี คดีนี้ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าผู้ถูกฟ้อง คดีทั้งสองซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานทางปกครองที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและ บริหารจัดการแหล่งน้ำหนองหารเพื่อประโยชน์ในการบำรุงพันธุ์สัตว์น้ำ ตามพระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร พุทธศักราช 2484 ประกอบพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ทำการระบายน้ำในหนองหารล่าช้าเกินสมควรและ

ไม่ควบคุมระดับน้ำให้เหมาะสม ทำให้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่น้ำท่วมที่ดินของผู้ฟ้องคดี เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองให้การว่า การบริหารจัดการน้ำ ตลอดทั้งการระบายน้ำได้กระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย มิได้เจตนาถ่วงล่าช้าให้ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนเสียหาย กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 คดีจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 3/2549)

4.1.5 กำนันบุกรุกเข้าครอบครองที่ดินสาธารณะในส่วนที่เป็นสันเหมืองของลำเหมืองสาธารณะประโยชน์ การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งเจ็ดอ้างว่า การสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งโดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 เป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ในฐานะผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ที่สั่งให้ยกอุทธรณ์และยุติเรื่องไม่ดำเนินคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 หรือแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย กรณีผู้ฟ้องคดีทั้งเจ็ดร้องเรียนผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบบุกรุกกลบถมลำเหมืองพิพาท ซึ่งเป็นลำเหมืองสาธารณะประโยชน์ เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และที่ 2 ละเลยไม่ดำเนินคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ขอให้เพิกถอนรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง ให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และที่ 2 ดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญากับผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 และผู้บุกรุกถมกลบลำเหมืองสาธารณะ และให้ชุดที่ดินที่ถมลำเหมืองสาธารณะดังกล่าวออกให้เหมือนเดิม อันเป็นกรณีพิพาทที่เกิดจากการใช้อำนาจดูแลและบำรุงรักษาที่สาธารณะซึ่งเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ทั้งตามคำฟ้อง คำให้การและคำคัดค้านคำให้การ คู่กรณีต่างก็รับกันว่า มีการถมดินกลบลำเหมืองพิพาทซึ่งอยู่ในแนวเขตที่สาธารณะประโยชน์ ข้อพิพาทในคดีนี้จึงมิใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินระหว่างคู่กรณี แต่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 อันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 18/2551)

4.2 คดีอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม

คดีพิพาทที่มีประเด็นต้องพิสูจน์สิทธิในที่ดินให้ได้รับความเสียก่อนว่าที่ดินเป็นของผู้ฟ้องคดีหรือไม่

4.2.1 ก่อสร้างเขื่อน การเรียงหินริมฝั่งแม่น้ำยมและทางเท้าบนสันเขื่อน รุกกล้าเข้ามาในที่ดินของเอกชน คดีนี้แม้ผู้ถูกฟ้องคดีจะเป็นหน่วยงานทางปกครอง ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ ทั้งยังมีหน้าที่ดูแลรักษาคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินก็ตาม แต่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าเป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ 29017 เนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ 2 งาน 97 ตารางวา และถูกผู้ถูกฟ้องคดีก่อสร้างเขื่อน เรียงหินริมฝั่งแม่น้ำยมและทางเท้าบนสันเขื่อนรุกกล้าเข้ามาในที่ดินดังกล่าวกว้างตั้งแต่ 2.6 เมตร ถึงกว้างสุด 7 ถึง 8 เมตร ตลอดแนวที่ดินประมาณ 80 เมตร กั้นน้ำดินมาถมบดอัดทับหลักเขต 3 หลัก เพื่อทำเป็นทางเท้าและสำหรับรถวิ่งตลอดแนวที่ดินของผู้ฟ้องคดี กว้างประมาณ 4 เมตร สูง 2 เมตร ไม่จัดให้มีการระบายน้ำ และให้คนงานเข้าใช้พื้นที่เตรียมอุปกรณ์ก่อสร้าง โถและทำลายต้นไม้มของผู้ฟ้องคดี ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดียุติการกระทำละเมิดและคืนพื้นที่ทั้งหมดของผู้ฟ้องคดีตามจำนวนที่ปรากฏในโฉนดที่ดินเลขที่ 29017 จัดให้มีการระบายน้ำ และให้ชดเชยค่าเสียหาย ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีสร้างเขื่อนโดยว่าจ้างบุคคลภายนอกให้ทำการก่อสร้างเพื่อป้องกันน้ำท่วมและกั้นตลิ่งพัง และกระทำในส่วนที่เป็นพื้นที่ชายตลิ่งสาธารณะมิได้รุกกล้าที่ดินของผู้ฟ้องคดี หากที่ดินและต้นไม้มของผู้ฟ้องคดีเสียหายก็มิได้เกิดจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีหรือจากผู้ที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย และค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น หากจะมีก็ไม่สูงถึงขนาดตามคำฟ้อง การสร้างเขื่อนไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ฟ้องคดี และไม่เป็นการประเด็นพิพาทกันในเรื่องงานก่อสร้างเขื่อน ดังนั้นการที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามที่โจทก์ขอได้นั้น ศาลจำต้องพิจารณาให้ได้ความเสียก่อนว่า ที่ดินพิพาทเป็นของผู้ฟ้องคดีหรือเป็นที่ชายตลิ่งอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเป็นสำคัญ จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 6/2553)

4.2.2 ประชาชนอ้างสิทธิในที่ดินที่ถูกหน่วยงานทางปกครองได้แย้งว่า เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน คดีนี้ผู้ฟ้องคดีเป็นเอกชน ยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครอง และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 และที่ 3 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ อ้างว่า ผู้ฟ้องคดีได้นำหลักฐาน ส.ค. 1 เลขที่ 183 หมู่ 6 (12) ตำบลหนองกงใหญ่ (หนองโก) อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น ไปยื่นคำขอรังวัดออกโฉนดที่ดิน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 มีคำสั่งจำหน่าย ส.ค. 1 เลขที่ 183 ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน เนื่องจากเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีนำรังวัดทับที่ดินสาธารณประโยชน์ “หนองกงสาธารณประโยชน์” ซึ่งทางราชการได้ออกเป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) เลขที่ ขก 2737 ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทไม่ได้บุกรุกที่หนองกงสาธารณประโยชน์ และที่ดินของผู้ฟ้องคดีมิได้ทับซ้อนที่หนองกง

สาธารณประโยชน์แต่อย่างใด การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงและไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงดังกล่าว และทำการเดินสำรวจใหม่ตามสิทธิที่ถูกต้อง ให้มีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งจำหน่าย ส.ค. 1 ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 และให้มีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ดำเนินการรังวัดและออกโฉนดที่ดินแก่ผู้ฟ้องคดี ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 และที่ 3 ให้การว่า การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงดังกล่าวได้ดำเนินการโดยถูกต้องตามระเบียบและกฎหมายแล้วที่ดินพิพาทที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำขอออกโฉนดผู้ปกครองท้องที่คัดค้านว่า ผู้ฟ้องคดีนำรังวัดทับที่สาธารณประโยชน์ “หนองกุ้งสาธารณประโยชน์” และคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐส่วนจังหวัดขอนแก่นมีมติให้จำหน่าย ส.ค. 1 ดังกล่าว เนื่องจากแจ้งทับที่สาธารณประโยชน์ ผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิในที่ดิน จึงไม่อาจออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้ ซึ่งการที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีนี้ได้จำเป็นต้องพิจารณาให้ได้ความเสียก่อนว่า ที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ตามที่กล่าวอ้าง หรือเป็นที่สาธารณประโยชน์เป็นสำคัญ แล้วจึงจะพิจารณาประเด็นอื่นต่อไป จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน อันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 10/2554)

4.2.3 การปักเสารั้วคอนกรีตพร้อมทั้งขึงรั้วลวดหนามเป็นแนวเขตที่สาธารณประโยชน์รูก้าที่ดินของเอกชน ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ 24019 ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี แต่ถูกผู้ถูกฟ้องคดีรังวัดสอบเขตที่ดินแล้วปักเสารั้วคอนกรีตพร้อมทั้งขึงรั้วลวดหนามเป็นแนวเขตที่สาธารณประโยชน์รูก้าที่ดินของผู้ฟ้องคดีประมาณ 2 – 7 เมตร ตลอดแนวถนน เป็นระยะทางประมาณ 200 เมตร ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีถอนแนวรั้วที่ทำขึ้นใหม่และให้กลับไปใช้แนวรั้วของผู้ฟ้องคดี ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ขอให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ตรวจสอบเขตทางหลวงเทศบาลบริเวณถนนศรีธรรมูมิ ช่วงจากทางแยกถนนราษฎร์บูรณะถึงลำห้วยตลาดตามที่ได้รับหนังสือร้องเรียนจากรายการว่ามีผู้บุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์ห้วยตลาด เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้รับการยืนยันแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์จากสำนักงานที่ดินจึงดำเนินการปักแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ตามแนวเขตดังกล่าว อันเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และเป็นการดำเนินการโดยชอบแล้ว จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีโต้แย้งกันเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน ซึ่งการที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามคำขอของผู้ฟ้องคดีได้นั้น จำต้องพิจารณาให้ได้ความเสียก่อนว่า ที่ดินส่วนที่พิพาทเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ฟ้องคดีหรือเป็นที่สาธารณประโยชน์เป็นสำคัญ แล้วจึงจะพิจารณาประเด็นอื่นต่อไป จึงเป็นคดีเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน อันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 11/2555)

ดังนั้น โดยสรุปจะเห็นได้ว่า คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดในประเด็นเนื้อหาแห่งคดีนั้น ศาลจะเข้าไปตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย ทั้งชั้นตอนอันเป็นสาระสำคัญก่อนออกคำสั่งหรือกฎ การใช้อำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครอง สำหรับคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่มีประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองนั้น ต้องเป็นกรณีที่มีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน อย่างไรก็ตาม หากประชาชนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง (โดยคู่กรณีมิได้โต้แย้งเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล) ศาลปกครองก็ไม่ขัดข้องที่จะรับไว้พิจารณา ซึ่งผลแห่งคดีก็สามารถอำนวยความยุติธรรมให้แก่คู่กรณีได้เป็นอย่างดี เช่น คดีพิพาทที่หน่วยงานทางปกครองทำการปรับภูมิทัศน์ทิ้งอกริมตลิ่งหรือชายตลิ่ง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ 535/2554) เป็นต้น